

Бюлетинът е изготвен по
последни данни
публикувани към
30.04.2020 г.

Цитираните данни в бю-
летина са последните
данни, публикувани в
официалните източници:
Министерство на финан-
сите, Българска народна
банка, Национален ста-
тистически институт, На-
ционална агенция по зае-
тостта.

Електронната система,
използвана за теглене на
данни от официалните
източници е CEIC Data
Manager.

Обединена българска
банка
Структура
Главен икономист

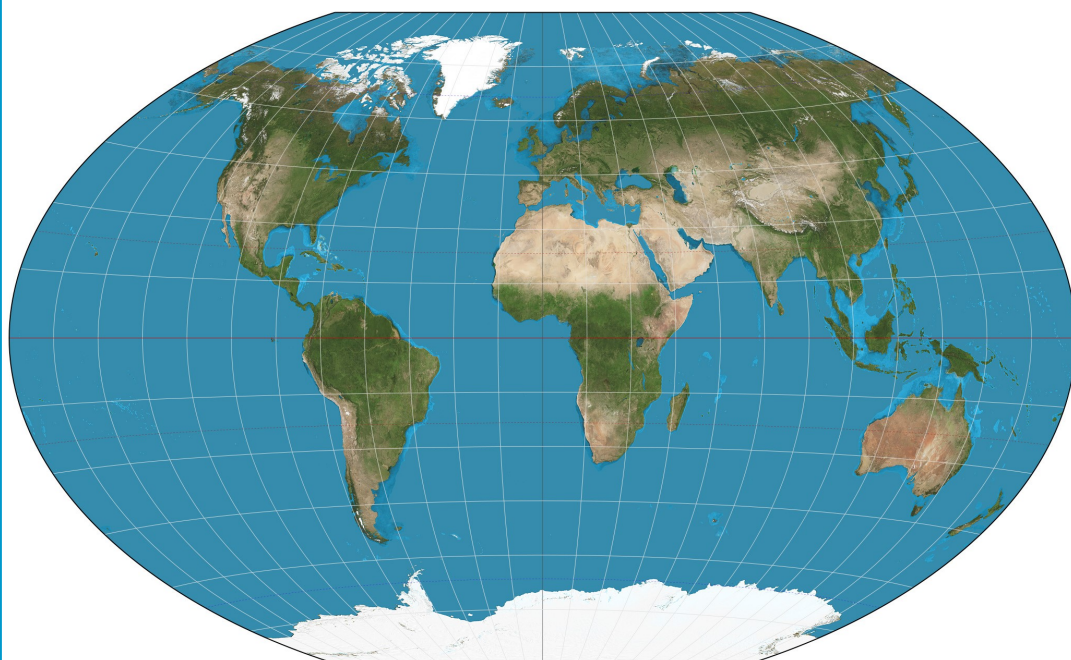
За контакти:

Петя Цекова
Главен икономист
e-mail:
Petia.Tzekova@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2980

Петър Игнатиев
Главен анализатор
e-mail:
Petar.Ignatiev@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2982

АКЦЕНТИ И ПРОГНОЗИ

МЕСЕЧЕН ИКОНОМИЧЕСКИ БЮЛЕТИН

Април 2020 г.

гр. София

- Индексът PMI на IHS Markit в еврозоната за производство бе ревизиран по-ниско до 44,5 през март 2020 г. от предварителна оценка от 44,8, под едногодишния максимум от 49,2. Индексът PMI на IHS Markit Eurozone за услуги е ревизиран по-ниско до 26,4 през март 2020 г. от предварителна оценка от 28,4 и доста под 52,6 от февруари. Тези стойности сочат най-стръмния месец на свиване в секторите след юли 2012 г., след като правителствата в цяла Европа активизират усилията за овладяване на бързото разпространение на Covid-19. Показателят за доверие на потребителите в еврозоната е потвърден на -11,6 през март 2020 г. от -6,6 през предходния месец. Спадът с 5,0 пункта е най-големият рекорд, воден от изключително силен спад в очакванията относно общата икономическа ситуация. Базовият ни сценарий предполага, че настоящите карантинни мерки ще продължат в почти всички европейски страни. Високата човешка цена на вируса Covid-19 прави малко вероятно правителствата бързо да облекчат предпазните мерки. Тези предположения относно политиката за превенция имат икономическо отражение. Драстичният спад на икономическата активност поради закриването на бизнеса, рязкото нарастване на (временната) безработица и прекъсванията в международните и вътрешните производствени вериги ще продължат поне още няколко седмици. По-конкретно, очакванията са, че икономическата активност няма да се възстанови до третото тримесечие. В резултат на това коронавирусната криза ще доведе до много тежка рецесия през първата половина на годината. Спадът през 2020 г. ще е исторически силен. За еврозоната се очаква свиване от -11,3% през 2020 г. За различните европейски страни цифрите варират между -5% и -17%. За Германия спадът е -9,0%, за Франция е -9,5%, за Италия е -16,5%, а за Испания е -16,6%. Очаква се силно възстановяване в еврозоната от 11% през 2021 г. За Германия възстановяването е 10,8%, за Франция е 11,2%, за Италия и Испания възстановяването е 10,9%.
- Индексът IHS Markit за Италия за производство се понижи до рекордно ниските нива от 40,3 през март 2020 г. от 48,7 през февруари. Производството се сви най-рязко за близо 23 години на събиране на данни, докато спадът в обема на поръчките беше най-бърз от март 2009 г. ; също и новите експортни поръчки намаляват с най-бързи темпове от март 2009 г. Индексът PMI на IHS Markit за Италия за услуги се понижи до 17,4 през март 2020 г. от 52,1 през февруари. Тази стойност сочи рекордно свиване в сектора на услугите поради спешни мерки и спирания, предназначени да ограничат COVID-19. Индексът на доверие на потребителите в Италия падна до 101 през март 2020 г. от ревизирания надолу 110,9 през предходния месец. Това е най-ниската стойност от януари 2015 г., тъй като доверието е спаднало поради епидемията от коронавирус. Главният надзорен орган на Банката на Италия за финансовата стабилност призовава правителството да обмисли използването на публични средства за облекчаване на сливанията на по-малките банки, изложени на по-голям риск, в изявления, подготвени за парламентарно изслушване. Италия регистрира държавен дълг, равняващ се на 134,80% от brutния вътрешен продукт на страната през 2019 г. Очаква се свиване на икономиката на Италия от -16,5% през 2020 г. и възстановяване от 10,9% през 2021 г.
- Британската икономика може да се свие до -35% през второто тримесечие на тази година, най-много след като отчитането на БВП започна през 1956 г. на фона на усилията за овладяване на бързото разпространение на Covid-19, според Службата за бюджетна отговорност от 14 април. Прогнозата се основава на предположението, че социалната дистанция продължава три месеца, последвано от още тримесечен период, през който частично се премахват ограниченията. Индексът PMI на IHS Markit / CIPS UK за производство е ревизиран по-ниско до 47,8 през март 2020 г. от предварителна оценка от 48,0 и под окончателната стойност за февруари от 51,7. Производството е свито най-много след юли 2012 г., а новите поръчки рязко намаляха, тъй като епидемията на COVID-19 доведе до по-малко търсене от вътрешния и от-въдморския пазар. Индексът на доверие на потребителите GfK в Обединеното кралство спадна още повече до -34 в края на март 2020 г. от -7 през предходния месец, което е най-големият спад за повече от 45 години. Очаква се британската икономика да продължи да страда от несигурност, свързана с преговорите по търговското споразумение Великобритания и ЕС, както и от намаление на капацитета на предлагане в средносрочен и дългосрочен план. Обединеното кралство ще страда от коронавирусната епидемия по същия начин като страните членки на ЕС. За Обединеното кралство се очаква свиване от -8,0% през 2020 г. и възстановяване от 6% през 2021 година.

- Индексът PMI на IHS Markit в САЩ за производство е ревизиран до 48,5 през март 2020 г. от предварителния 49,2 и под 50,7 през февруари. Тази стойност през март сочи най-лошото свиване в производствения сектор от август 2009 г. на фона на слабите условия на вътрешно и външно търсене след избухването на коронавирусната епидемия. Индексът PMI на IHS Markit в САЩ за услуги спадна до 39,8 през март 2020 г. от 49,4 през февруари 2020 г., което сигнализира за най-стръмния спад на услугите от началото на събирането на данни през октомври 2009 г. Новият бизнес се сви с рекордни темпове, като износът също рязко спада, тъй като коронавирусната пандемията доведе до затваряне на бизнеса и рязко намалено търсене от клиенти. Индексът на потребителското доверие на Университета на Мичиган за САЩ спадна до 71 през април 2020 г. от 89,1 през март. Това е най-ниската стойност от декември 2011 г. и най-големият месечен спад, регистриран досега. Коронавирусната пандемия удари тежко американската икономика през 2020 г. В САЩ се очаква икономиката да се свие с -8,0% през 2020 г. От една страна, политическият отговор по отношение на забавяне на разпространението на вируса в САЩ е особено бавно, като се вземат некоординирани решения, свързани с карантинните мерки на местно, а не на федерално ниво. От друга страна, американските политици бързо въведоха огромни икономически мерки на стойност 2,2 трилиона щатски долара, които също трябва да допринесат за по-силно възстановяване. Възстановяването ще последва през четвъртото тримесечие на 2020 и през 2021 г. Очаква се възстановяване в САЩ от 6,5% през 2021 г. В дългосрочен план мерките за фискално стимулиране вероятно ще увеличат нивата на публичния дълг и ще намалят растежа.
- Индексът Tankan на Банката на Япония за настроеността на големите производители падна до седемгодишно дъно от -8 през първото тримесечие на 2020 г. от 0 в предходния период. Индексът PMI на Ijibun на Банката на Япония за производство бе ревизиран до 44,2 през март 2020 г. от предварителна оценка от 44,8 и под окончателните 47,8 на февруари. Последната стойност посочи най-стръмния месец на свиване в сектора след април 2009 г. на фона на задълбочаваща се коронавирусна криза, която предизвика страховете от рецесия. Индексът PMI на Ijibun на Банката на Япония за услуги спадна до 33,8 през март 2020 г. от предварителна оценка на 32,7, сочейки най-стръмното свиване в сектора от февруари 2009 г., тъй като бързото разпространение на COVID-19 доведе до спад в туризма и до отмяна на големи събития в световен мащаб. Индексът на потребителско доверие в Япония спадна до 30,9 през март 2020 г. от 38,4 през предходния месец, достигайки най-ниското ниво от март 2009 г. поради коронавирусната епидемия. Очаква се растежът в Япония да се свие с -8,0% през 2020 г. и възстановяване в Япония от 4,0% през 2021 година.
- Китайската икономика отчита спад на сезонно коригирана тримесечна база от -9,8% през трите месеца до март 2020 г., след ръст от 1,5% през предходното тримесечие. Това е първото тримесечно свиване от средата на 70-те години на миналия век, тъй като коронавирусната епидемия парализира производството и активността. Китайската икономика се сви с -6,8% на годишна база през първото тримесечие на 2020 г., след ръст от 6% през последните три месеца на 2019 г. Това е първото свиване на БВП от началото на отчитане през 1992 г., което отразява сериозните щети, причинени от избухването на COVID-19, след като властите наложиха близо двумесечно спиране на всички несъществени бизнес дейности. Индустиалният сектор е спаднал с -9,6%, услугите са спаднали -5,2%, а първичният сектор е с -3,2% спад. Производството на автомобили регистрира най-голям спад (-44,6%). През последните седмици броят на новите случаи, както и жертвите на Covid-19 намаляха значително в Китай. Символично социалният и икономически живот се възобновява в Ухан. Въпреки тези оптимистични сигнали трябва да бъдем предпазливи. Първо, Китай остава уязвим към вируса, тъй като наскоро редица нови случаи показват, че хората, пътуващи от чужбина, могат да внесат вируса отново в Китай. Второ, спадът на производството и продажбите в китайската икономика беше значителен, следователно пълното възстановяване може да отнеме известно време и ще бъде по-трудно, като се има предвид забавянето на световната икономика. Очаква се растежът на реалния БВП на Китай да започне да се възстановява през второто тримесечие, но ръстът в годишно изражение ще остане слаб в сравнение с предишния растеж на Китай. Като цяло се очаква БВП на Китай да нарасне само с 1,6% през 2020 г. в сравнение с 6,1% ръст през 2019 г. Въпреки това през 2021 г. се очаква годишният растеж да се възстанови до 6,3%.

- Турция може да изпита нова валутна криза, като курса на турската лира към долара се търгува на 6,93 на 17.04.2020 г., близо до психологическото равнище от 7 турски лири за долар. Турската икономика е на нестабилна основа и валутата ѝ се обезценява като противоречивата парична политика (намаляване на лихвите) и бързо нарастващи случаи на коронавирус заплашват да хвърлят и без това крехката икономика в много по-голяма опасност. Безработицата през януари вече беше 13,8% и вероятно ще се увеличи значително поради препятствията заради коронавирусната епидемия. Повечето несъществени бизнеси бяха затворени, а туризмът силно намаля. Турция започна да регистрира повече от 3000 нови случая на коронавирусната епидемия на ден след 4 април и отчете повече от 4 000 на ден от 8 април, внезапно скок, който тревожи здравните експерти. Случаите са 86 306 на 20 април - седмата по големина стойност в световен мащаб след Обединеното кралство - с най-малко 2 017 смъртни случая. Европейското търсене на основния износ на Турция вероятно ще бъде рязко намалено. Тази година външното търсене ще се свеи силно, което ще подсили натиска върху двойния дефицит (бюджетен дефицит и дефицит по текущата сметка) и върху вече крехката лира, което може да доведе до нова валутна криза. За Турция се очаква спад на БВП от -6,5% и инфлация от 9% през 2020 г. Очаква се възстановяване на БВП в Турция от 4,7% и инфлация от 10% през 2021 г.
- Допълнение към решенията, приети от Управителния съвет на ЕЦБ на 18 март. Управителният съвет на ЕЦБ прие следните решения, изпълнявайки своите правомощия: 1. Да започне нова временна програма за изкупуване на активи (ценни книжа) от частния и публичния сектор, за да противодейства на сериозните рискове за предавателния механизъм на паричната политика и за перспективите за развитие на еврозоната, породени от появата и разрастващото се разпространение на Covid-19. Новата извънредна програма за покупки поради пандемията (PEPP) ще включва цялостен пакет на стойност 750 млрд. евро. Покупките ще се провеждат до края на 2020 г. и ще включват всички категории активи, допустими при съществуващата програма за закупуване на активи APP. За покупките на ценни книжа от публичния сектор бенчмаркът за разпределението по юрисдикции ще продължи да бъде капиталовият алгоритъм на националните централни банки. В същото време покупките по новата PEPP ще се провеждат гъвкаво. Това позволява промени при разпределението на покупките във времето, между класовете активи и сред юрисдикциите; 2. Да разшири обхвата на допустимите активи по програмата за изкупуване на активи на частния сектор (CSPP) с търговски книжа на нефинансови предприятия.;3. Да облекчи стандартите за обезпечения, като промени основните параметри на рисковете от рамката за обезпеченията; Очаква се ЕЦБ да поддържа лихвите по политиката на текущото отрицателно ниво (-0,5% депозитна лихва, 0% лихва по рефинансиране) поне до края на 2022 г. Както бе обявено наскоро, ЕЦБ, подобно на Федералния резерв, ще изкупува неограничени количества облигации. В резултат на това ЕЦБ контролира фактически цялата крива на доходността и разликите в лихвените проценти между държавите-членки на Еврозоната. В резултат на това дългосрочните лихви също ще останат ниски, което ще улесни финансирането на правителствата и компаниите.
- Комитетът по парична политика на Bank of England на специално заседание на 19 март гласува за намаляване на банковия лихвен процент до 0,1% и увеличаване на закупените правителствени и корпоративни облигации на Обединеното кралство с 200 милиарда паунда. На специалната си среща на 19 март Комитетът по парична политика прецени, че е необходим допълнителен пакет от мерки за постигане на законоустановените цели. Поради това той гласува единодушно увеличаването на запасите от държавни облигации на Обединеното кралство на Bank of England и корпоративни облигации с нефинансов инвестиционен клас с 200 милиарда паунда до общо 645 милиарда паунда, финансирани чрез издаване на резерви на централната банка, и за намаляване на основния лихвен процент с 15 базисни пункта на 0,1% от 0,25%. Комитетът също така гласува единодушно Банката на Англия да разшири схемата за срочно финансиране с допълнителни стимули за малки и средни предприятия (схема TFSME), финансирана чрез издаване на резерви на централната банка.
- Федералният резерв обяви обширни нови мерки в подкрепа на икономиката на 23 март 2020 г. Тези действия включват: 1. Подкрепа за критично функциониране на пазара. Федералният комитет за открит пазар обяви, че ще закупи най-малко 500 милиарда долара държавни ценни книжа и най-малко 200 милиарда долара ипотечни ценни книжа; 2. Подпомагане на притока на кредити за работодатели, потребители и предприятия чрез създаване на нови програми, които заедно ще осигурят до 300 милиарда щатски долара ново финансиране; 3. Създаване на две средства за подпомагане на кредитирането на големи работодатели - Механизмът за корпоративен кредит на първичния пазар (PMCCF) за издаване на нови облигации и заеми и Механизмът за корпоративен кредит на вторичния пазар (SMCCF) за осигуряване на ликвидност на непогасени корпоративни облигации;

4. Създаване на трето средство за подпомагане, Механизмът за заем с ценни книжа, обезпечен със срочни активи (TALF), за да се подпомогне притокът на кредити към потребителите и предприятията; 5. Улесняване на притока на кредити към общините чрез разширяване на Механизма за ликвидност на взаимните фондове на паричния пазар (MMLF), за да се включи по-широк спектър от ценни книжа, включително общински облигации с променлив лихвен процент (VRDN) и банкови депозитни сертификати; 6. Улесняване на притока на кредити към общините чрез разширяване на Механизма за финансиране на търговски книжа (CPFF). Очаква се Федералният резерв да поддържа основния лихвен процент на сегашното ниво (0,125% среден целеви диапазон) поне до края на 2022 г.
- През първото тримесечие на 2020 г. Банката на Япония добави значителната сума от 30 трилиона йени (278 милиарда щатски долара) облигации, акции и други активи към баланса си, но освен това вкара 35 трилиона йени ликвидност във финансовата система чрез операции на открития пазар и доларови заеми. След седем години агресивно изкупуване на облигации при управителя Харухико Курода резултатът е, че Банката на Япония държи 47% от държавния дълг на Япония, докато се бори с опасността от дефлация. Докато темпото на покупките намаляваше с контрола на кривата на доходността през последните години, централната банка отново засили тези покупки, тъй като коронавирусната епидемия представлява опасност за пазарите. През март Банката на Япония удвои годишната си цел за закупуване на японски акции на борсови фондове до 12 трилиона йени. Тя също така обеща да закупи 180 милиарда йени акции на японски тръстове за инвестиции в недвижими имоти, което ще помогне за укрепване на пазара на имоти. Банката на Япония също помага да се намали цената на фирмения дълг и увеличи покупките през септември, за да доведе притежаваните от нея търговска ценни книжа до 2 трлн. JPY йени краткосрочни корпоративни облигации и 4,2 трлн. йени дългосрочни корпоративни облигации. Банката на Япония ще продължи своята агресивна политика на големи количествени облекчения и отрицателни лихвени проценти поне до края на 2021 г. Сега тази политика започва да служи като модел за други големи централни банки.
 - Китайската централна банка (PBOC) намали лихвения процент по 7-дневните договори за обратно изкупуване до 2,2% от 2,4%, сочи изявление на банката на 30.03.2020 г. Китайската централна банка (PBOC) заяви, че ще намали задължителните резерви за банките на 15 април и 15 май, освобождавайки общо 400 милиарда юана (57 милиарда щатски долара) и освобождавайки повече пари за отпускане на заеми за селски домакинства и малки предприятия. Централната банка също така заяви, че ще коригира лихвените проценти по допълнителните резерви - излишните пари, съхранявани в централната банка от търговските банки - до 0,35% от 0,72%, в сила от 7 април, така че банките на Китай да са по-склонни да отпускат заеми. Китайските банки изпомпваха отпуснаха кредити на стойност повече от 1 трилион щатски долара в икономиката през първото тримесечие на годината, в опит да спрат спада поради коронавирусната пандемията. Тримесечното кредитиране достигна най-високата стойност, дори когато Китайската народна банка не възнамерява да следва количествените улеснения и много ниските лихви на Федералния резерв на САЩ, като вместо това предпочита целево умерено намаляване на лихвените проценти и инжекции на ликвидност. Вместо цялостно стимулиране, Китайската централна банка обеща да подкрепи най-уязвимата част от реалната икономика, включително малкия и частния бизнес, особено като Китай измести приоритета си за предотвратяване на масовата безработица, вместо да преследва целите на икономическия растеж. Подкрепата за икономиката от страна на Китайската централна банка вероятно ще остане ограничена, предвид опасенията за добавяне към вече високото ниво на дълга и рисковете за финансова нестабилност.
 - Мерките, предприети за овладяване на неблагоприятното въздействие на глобалната несигурност, водена от пандемията на коронавирус (COVID-19) върху турската икономика, са обявени на 30 март 2020 г. За същата цел Турската централна банка въвежда следните мерки за (i) укрепване на механизма за парична трансмисия чрез повишаване на ликвидността на пазара на държавните вътрешни дългови ценни книжа (GDDS), (ii) повишаване на гъвкавостта на банките в управлението на ликвидността на Турция и валутната ликвидност, и (iii) осигуряване на непрекъснат кредитен поток към корпоративния сектор и като цяло подкрепя фирмите износители на стоки и услуги, които са засегнати от пандемията, с подход, фокусиран върху малките и средни предприятия МСП. Като обща характеристика тези мерки представляват различни форми на количествени улеснения. Но това увеличаване на паричната маса от страна на Турската централна банка може да улесни настъпването на нова валутна криза.

- Цената на двата основни сорта петрол продължава да се движи разнопосочно, като поевтиняването на Crude oil вече е над 7%. Цената на Brent се увеличава с 0,6 долара за барел или с 2,16% до 28,420 долара за барел на 17 април. За периода намалението е -10,46%. Цената на суровия петрол намалява с -1,81 долара за барел или -9,11% до 18,060 долара за барел в петък, 17 април. За седмицата намалението е -19.41%. Според прогнози на Организацията на страните износителки, представени на 16.04.2020 г., дори и пълното прилагане на съкращенията няма да предотврати създаването на излишък през второто тримесечие, когато се очаква търсенето на суровината да спадне до най-ниското си ниво от три десетилетия насам. Свивът на петролните цени бе особено болезнен за Русия. В хазната на страната ще влезе по-малко от 1 доллар за всеки продаден барел петрол, показват изчисления на Bloomberg, базирани върху данни от финансовото министерство на страната. От държавния петролен гигант Saudi Aramco обявиха, че ще снабдяват своите клиенти с 8,5 млн. барела дневно от 1 май – това е с близо 4 млн. барела под планираните продажби през април. Въпреки всичко засега остава неясно дали кралството и неговите съюзници имат реално желание за допълнителни съкращения на производство точно в момента. Нивото от 8,5 млн. барела на ден е минимум за саудитското производство, тъй като, ако бъде намален още добивът, ще се застраши производството на свързания с него газ, добиван заедно с петрола.
- Пандемията започна да създава сериозни проблеми в процесите на производството и доставките на зърно към местните и международни пазари. На преден план в Европа вече излизат логистичните проблеми с доставката на зърно към експортните терминали. Според износителите и вносителите на зърно има сериозни проблеми с работната ръка и в организацията по складиране и съхраняване на зърното в Евросъюза. Експертите отбелязват, че нарушението в предлагането не е свързано само с директното въздействие на болестта върху живота и благосъстоянието на хората, но най-вече с усилията за ограничаване на разпространението на вируса, което само по себе си ограничава и мобилността. Към средата на април 2020 г. пшеницата в САЩ се върна на старата си цена, с 1,00 доллар надолу до 240,00 долара/тон. Пшеницата във Франция остана без никаква промяна на 206,00 евро/тон. Новото е, че страните от Черноморския регион обявиха ограничаване на износа, а при Румъния той съвсем спря. Това се отрази най-вече в цените на Украйна, където имаше повишение от 11,00 долара до 228,00 долара/тон, а в Русия цената се вдигна с плюс 6,00 долара до 226,00 долара/тон. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД хлебната пшеница се търси на 340,00-350,00 лева/тон, продавачите обявяват 375,00 лева/тон. Фуражната пшеница се търси на 315,00-320,00 лева/тон, предлагането е близо на 330,00-340,00 лева/тон.

- Правителството прекратява след 13 май 2020 г. извънредното положение. Съдът започва да работи. Остават здравните и социалните мерки. България ще участва със 100 000 евро в борбата срещу коронавируса за създаването и глобалното внедряване на ваксина срещу COVID-19.
- За януари-февруари 2020 г. текущата и капиталова сметка на България е положителна със 785,8 млн. евро при излишък от 338,3 млн. евро преди година, което е ръст над 132%. Средствата от европейските фондове, които получаваме като нова страна членка на ЕС поддържат стабилна текущата сметка през февруари.
- За януари-февруари 2019 г. преките инвестиции в България са положителни в размер на 37.1 млн. евро (0.1% от БВП), като е по-малък с 4.6 млн. евро (11.1%) от този за януари – февруари 2019 г. (положителен поток от 41.8 млн. евро, 0.1% от БВП). През февруари 2020 г. потокът е положителен и възлиза на 24.3 млн. евро, при положителен поток от 205.8 млн. евро за февруари 2019 г.
- През март 2020 г. международните резерви на БНБ възлизат на 51,8 млрд. лв. (26,5 млрд. евро) и се увеличават с 6,9% на месечна база и с 5,7% на годишна база, поддържайки стабилността на Валутния борд в България.
- В условията на извънредно положение в страната през април 2020 г. бизнес анкетите на НСИ показват влошаване на стопанската конюнктура във всички наблюдавани сектори. Общият показател на бизнес климата спада с 41.7 пункта спрямо нивото си от предходния месец, което е с 37.0 пункта под дългосрочната средна стойност за последните 10 г. и с 4.4 пункта над дългосрочния минимум, отбелязан през февруари 1997 година.
- По данни на НСИ през март 2020г. индексът на потребителските цени за март 2020 г. спрямо февруари 2020 г. е 99,4%, т.е. месечната инфлация е минус 0,6%. Инфлацията от началото на годината (март 2020 г. спрямо декември 2019 г.) е 0,4%, а годишната инфлация за март 2020 г. спрямо март 2019 г. е 3,0%. Средногодишната инфлация за периода април 2019 - март 2020 г. спрямо периода април 2018 - март 2019 г. е 3,2%. Хармонизираният индекс на потребителските цени за март 2020 г. спрямо февруари 2020 г. е 99,5%, т.е. месечната инфлация е минус 0,5%. Инфлацията от началото на годината (март 2020 г. спрямо декември 2019 г.) е 0,0%, а годишната инфлация за март 2020 г. спрямо март 2019 г. е 2,4% Средногодишната инфлация за периода април 2019 - март 2020 г. спрямо периода април 2018 - март 2019 г. е 2,6%. През март 2020 г. инфлацията в България се забави рязко в резултат на силен спад на енергийните цени. Противодействащ фактор за по-висока инфлация ще е намаленото потребление и по-ниските цени на енергоресурсите. Въпреки това ценовата война на петролните пазари между Саудитска Арабия и Русия ще има по-голямо въздействие надолу върху инфлационните очаквания в еврозоната. По-ниската цена на петрола се очаква се да окаже временно положително въздействие върху растежа на икономиката. Очакванията за ръста на инфлацията в България е за -0,5% за 2020 г. и по 2.5% за 2021 г. и 2% за 2022 г.
- През март 2020 г. регистрираната безработица в България е 6,7%, като нараства с 0,5 процентни пункта на месечна база и с 0,8 процентни пункта на годишна база. Съществено влияние върху динамиката на безработицата оказват мерките за ограничаване разпространението на COVID-19 в страната и въведеното на 13 март 2020 г. извънредно положение. Пазарът на труда ще изпита силен негативен шок, като безработицата ще се увеличи до 8% през 2020 г. и 10% през 2021 г.
- В условията на безпрецедентна и динамично променяща се ситуация и усилията за борба с разпространението на COVID-19 в целия свят, България предприе извънредни и неотложни мерки в редица направления, включително създаване на необходимите условия за ефективно функциониране на двата най-важни сектора при настоящата извънредна ситуация – здравеопазването и службите за сигурност. Набелязаха се и редица мерки в подкрепа за бизнеса и заетите, за да може да продължи икономиката да работи. По данни на МФ бюджетното салдо по КФП на касова основа към месец март 2020 г. е положително в размер на 1 426,5 млн. лв. и се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 1 059,8 млн. лв. и по европейските средства в размер на 366,8 млн. лева. Размерът на фискалния резерв към 31.03.2020 г. е 10,3 млрд. лв.
- Към края на март 2020 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 23 547,9 млн. лева. Вътрешните задължения са 5 876,1 млн. лева, а външните 17 671,8 млн. лева. В края на отчетния период съотношението на дълга на подсектор „Централно управление“ към БВП възлиза на 20,1 %. С цел осигуряване на ликвидност по изпълнение на мерките за защита срещу COVID-19, публичният дълг се очаква да се увеличи до 28% от БВП през 2020 г., но все още ще бъде значително под границата от 60% от БВП, утвърдена от Маастрихкските критерии за държавна задълженост.

- В края на март 2020 г. активите на банковата система са 115.1 млрд. лв. (90,8% от БВП) и нарастват с 0,3% на месечна база и с 6,3% на годишна база. Относителният им дял в прогнозния БВП е 90,8%. Брутните кредити и аванси от клиенти към края на март 2020 г. са в размер на 67,0 млрд. лева и нарастват с 8,5% на годишна база при 0,1% месечен ръст. Относителният им дял в БВП е 52,8%. Кредитите за нефинансови предприятия са в размер на 66,9 млрд. лева и нарастват с 4,2% на годишна база при спад от -0,2% на месечна база. Кредитите за други финансови предприятия са в размер на 4,5 млрд. лева нарастват с 41,8% на годишна база при месечен спад от -0,2%. Увеличават се кредитите за домакинства 0,5% на месечна база и с 10,1% на годишна база до 24,7 млрд. лева. Към края на март 2020 г. относителният дял на необслужваните кредити е 6,5%.
- В ситуацията на "извънредно положение" и защита от COVID-19 банките в България се включиха активно и спешно промениха досегашния си модел на работа. Общо 12 кредитни институции заявиха желание за участие в гаранционната програма на Българската банка за развитие за предоставяне на безлихвени кредити до 4 500 лева в помощ на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19 (служители в неплатен отпуск и самоосигуряващи се лица). Това са: Алианс банк България, Банка ДСК, Инвестбанк, Интернешънъл Асет банк, Обединена Българска банка, Общинска банка, Първа инвестиционна банка, Райфайзенк банк, Търговска банка Д, Уникредит Булбанк, ЦКБ, Юробанк България.

ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ

Икономики на развитите страни

Евро зона

Индексът PMI на IHS Markit в еврозоната за производство бе ревизиран по-ниско до 44,5 през март 2020 г. от предварителна оценка от 44,8, под едногодишния максимум от 49,2. Индексът PMI на IHS Markit Eurozone за услуги е ревизиран по-ниско до 26,4 през март 2020 г. от предварителна оценка от 28,4 и доста под 52,6 от февруари. Тези стойности сочат най-стръмния месец на свиване в секторите след юли 2012 г., след като правителствата в цяла Европа активизират усилията за овладяване на бързото разпространение на Covid-19. Показателят за доверие на потребителите в еврозоната е потвърден на -11,6 през март 2020 г. от -6,6 през предходния месец. Спадът с 5,0 пункта е най-големият рекорд, воден от изключително силен спад в очакванията относно общата икономическа ситуация. Базовият ни сценарий предполага, че настоящите карантинни мерки ще продължат в почти всички европейски страни. Високата човешка цена на вируса Covid-19 прави малко вероятно правителствата бързо да облекчат предпазните мерки. Тези предположения относно политиката за превенция имат икономическо отражение. Драстичният спад на икономическата активност поради закриването на бизнеса, рязкото нарастване на (временната) безработица и прекъсванията в международните и вътрешните производствени вериги ще продължат поне още няколко седмици. По-конкретно, очакванията са, икономическата активност няма да се възстанови до третото тримесечие. В резултат на това коронавирусната криза ще доведе до много тежка рецесия през първата половина на годината. Спадът през 2020 г. ще е исторически силен. За еврозоната се очаква свиване от -11,3% през 2020 г. За различните европейски страни цифрите варират между -5% и -17%. За Германия спадът е -9,0%, за Франция е -9,5%, за Италия е -16,5%, а за Испания е -16,6%. Очаква се силно възстановяване в еврозоната от 11% през 2021 г. За Германия възстановяването е 10,8%, за Франция е 11,2%, за Италия и Испания възстановяването е 10,9%.

Индексът PMI на IHS Markit в еврозоната за производство бе ревизиран по-ниско до 44,5 през март 2020 г. от предварителна оценка от 44,8, под едногодишния максимум от 49,2. Последната стойност сочи най-стръмния месец на свиване в производствения сектор след юли 2012 г., след като правителствата в цяла Европа активизират усилията за овладяване на бързото разпространение на Covid-19. Производството, новите поръчки и закупуването на стоки рязко спаднаха, докато работните места бяха намалени значително, а ограниченията от страна на предлагането се засилиха с рекордни темпове. Сред най-големите икономики на блока Италия наблюдава най-рязко влошаване на активността, следвана от Гърция, Франция, Ирландия, Германия, Испания и Австрия. Нидерландия беше единствената страна, която отбеляза увеличение на производството. Индексът PMI на IHS Markit Eurozone за услуги е ревизиран по-ниско до 26,4 през март 2020 г. от предварителна оценка от 28,4 и доста под 52,6 от февруари. Последната стойност сочи най-стръмния месец на свиване в сектора, тъй като пандемията COVID-19 принуди много малки предприятия да затворят бизнеса си. Показателят за доверие на потребителите в еврозоната е потвърден на -11,6 през март 2020 г. от -6,6 през предходния месец. Спадът с 5,0 пункта е най-големият рекорд, воден от изключително силен спад в очакванията относно общата икономическа ситуация. Възгледите на домакинствата за техните минали и очаквани собствени финансови възможности и намеренията им да правят големи покупки също се влошиха. Базовият ни сценарий предполага, че настоящите карантинни мерки ще продължат в почти всички европейски страни. Високата човешка цена на вируса covid-19 прави малко вероятно правителствата бързо да облекчат предпазните мерки. В крайна сметка търсенето на мащабни тестове за идентифициране на болни хора все още е в начален стадий. Освен това търсенето на ваксина най-вероятно ще отнеме много повече време. Засега обществото приема правителствени решения поне в Европа, които се съветват ясно и открито от медицински специалисти. Поради тези причини ни се струва необходимо, но също така и правдоподобно, че карантинните мерки ще продължат известно време. Опитът на някои азиатски страни обаче предполага, че с достатъчно тестване отговорното облекчаване на мерките може да се осъществи постепенно. Тези предположения относно политиката за превенция имат икономическо отражение. Драстичният спад на икономическата активност поради закриването на бизнеса, рязкото нарастване на (временната) безработица и прекъсванията в международните и вътрешните производствени

Април 2020 г.

вени вериги ще продължат поне още няколко седмици. По-конкретно, симулациите на КВС предполагат, че икономическата активност няма да се възстанови до третото тримесечие. В резултат на това коронавирусната криза ще доведе до много тежка рецесия през първата половина на годината, много по-силна, отколкото икономистите прогнозираха доскоро. Но в същото време КВС също е наясно, че карантинните мерки не могат да продължат завинаги. КВС предполага, че период от три месеца (едно тримесечие) ще бъде достатъчен за достатъчно контрол на епидемията и по този начин за рестартиране на икономическия двигател. Благодарение на мащабните мерки на правителството КВС очаква възстановяването да бъде много силно. Въпреки това се забелязват различия в различните страни. Рецесията ще засегне всички страни, но скоростта на възстановяване ще варира значително. Страните от Западна Европа с по-силен фискален ефект, повече автоматични стабилизатори (като силна система за социално осигуряване) и по-активни кризисни политики ще имат по-силно възстановяване. По отношение на икономическите политики ЕС има повече отговорности, но за съжаление му липсват автоматичните инструменти в обхвата, както и в размера, за да действат бързо и убедително. На ниво ЕС няма автоматични фискални стабилизатори. Общият бюджет на ЕС е твърде малък, за да се справи с голям икономически шок, нито е предназначен за каквато и да е роля при такива обстоятелства. Следователно ЕС може да осигури подкрепа само ако се създадат нови бюджети и / или нови инструменти, подобно на това, което се случи след световната финансова криза и кризата с европейския държавен дълг. Досега преговорите в Еврогрупата и Европейския съвет не са минали гладко. Отделните европейски правителства ясно не са съгласни по отношение на вида механизми за подкрепа, които следва да бъдат стартирани, и по-специално относно това как и до каква степен финансовата солидарност трябва да бъде в основата на такава подкрепа. Последният компромис доведе до мярка за европейска подкрепа за малки и средни предприятия, както и за временно безработни. Европейската инвестиционна банка, както и Европейският механизъм за стабилност ще бъдат използвани за предоставяне на фискална подкрепа на нуждаещите се страни. Ясно е обаче, че тези европейски инициативи ще бъдат недостатъчни за справяне с коронакризата. Остава да разберем дали в бъдеще ще стартират допълнителни европейски инициативи. В противен случай съществува риск европейската икономика да се изправи пред по-труден период на възстановяване, както и дългосрочни отрицателни последици от този злополучен икономически шок. Спадът през 2020 г. ще е исторически силен. За еврозоната се очаква свиване от -11,3% през 2020 г. За различните европейски страни цифрите варират между -5% и -17%. За Германия спадът е -9,0%, за Франция е -9,5%, за Италия е -16,5%, а за Испания е -16,6%. Очаква се силно възстановяване в еврозоната от 11% през 2021 г. За Германия възстановяването е 10,8%, за Франция е 11,2%, за Италия и Испания възстановяването е 10,9%.

Италия

Индексът IHS Markit за Италия за производство се понижи до рекордно ниските нива от 40,3 през март 2020 г. от 48,7 през февруари. Производството се сви най-рязко за близо 23 години на събиране на данни, докато спадът в обема на поръчките беше най-бърз от март 2009 г. Също така и новите експортни поръчки намаляват с най-бързи темпове от март 2009 г. Индексът PMI на IHS Markit за Италия за услуги се понижи до 17,4 през март 2020 г. от 52,1 през февруари. Тази стойност сочи рекордно свиване в сектора на услугите поради спешни мерки и спирания, предназначени да ограничат COVID-19. Индексът на доверие на потребителите в Италия падна до 101 през март 2020 г. от ревизирания надолу 110,9 през предходния месец. Това е най-ниската стойност от януари 2015 г., тъй като доверието е спаднало поради епидемията от коронавирус. Главният надзорен орган на Банката на Италия за финансовата стабилност призовава правителството да обмисли използването на публични средства за облекчаване на сливанията на по-малките банки, изложени на по-голям риск, в изявления, подготвени за парламентарно изслушване. Италия регистрира държавен дълг, равняващ се на 134,80% от брутния вътрешен продукт на страната през 2019 г. Очаква се свиване на икономиката на Италия от -16,5% през 2020 г. и възстановяване от 10,9% през 2021 г.

Индексът IHS Markit за Италия за производство се понижи до рекордно ниските нива от 40,3 през март 2020 г. от 48,7 през февруари, малко под пазарните очаквания от 40,5, при спиране на COVID-19. Производството се сви най-рязко за близо 23 години на събиране на данни, докато спадът в обема на поръчките беше най-бърз от март 2009 г.; също и новите експортни поръчки намаляват с най-бързи темпове от март 2009 г. Също така, скоростта на съкращаване на работните места е най-бърза след август 2012 г. и солидна като цяло. Индексът PMI на IHS Markit за Италия за услуги се понижи до 17,4 през март 2020 г. от 52,1 през февруари и много по-лошо от пазарните очаквания от 22. Тази стойност сочи

Април 2020 г.

рекордно свиване в сектора на услугите поради спешни мерки и спирания, предназначени да ограничат COVID-19. Рекордни спадове също бяха регистрирани в новия бизнес и заетостта, докато цените на суровините паднаха най-много от началото на динамичния ред. Освен това доверието на бизнеса се срива и достига най-ниското ниво на фона на значителна несигурност, свързана с пандемията на коронавирус. Индексът на доверие на потребителите в Италия падна до 101 през март 2020 г. от ревизираната надолу 110,9 през предходния месец и малко по-добре от пазарните очаквания от 100,5. Това е най-ниската стойност от януари 2015 г., тъй като доверието е спаднало поради епидемията от коронавирус. Силното влошаване се отрази на всички компоненти на индекса: бъдещ климат (94,8 срещу 112,0 през февруари); текущи условия (104,8 срещу 110,6); икономически климат (96,2 срещу 121,9) и лична ситуация (102,4 срещу 107,8). Главният надзорен орган на Банката на Италия и нейният ръководител за финансовата стабилност призоваха правителството да обмисли използването на публични средства за облекчаване на сливанията на по-малките банки, изложени на по-голям риск, в изявления, подготвени за парламентарно изслушване. „За банки, които вече имаха някои елементи на нестабилност, е възможно правителствените мерки и надзорните действия да не са достатъчни, за да им позволят да издържат икономическите последици от пандемията“, казаха те в текста на речта. Банката на Италия заяви, че кризата може да доведе до значително увеличаване на дела на банковите заеми, които се влошават. Тя също така оцени на 50 милиарда евро допълнителните нужди за финансиране на италианския бизнес между март и юли. Италия регистрира държавен дълг, равняващ се на 134,80% от brutния вътрешен продукт на страната през 2019 г. Очаква се свиване на икономиката на Италия от -16,5% през 2020 г. и възстановяване от 10,9% през 2021 г.

Обединено кралство Великобритания

Британската икономика може да се свие до -35% през второто тримесечие на тази година, най-много след като отчетането на БВП започна през 1956 г. на фона на усилията за овладяване на бързото разпространение на Covid-19, съобщиха от Службата за бюджетна отговорност на 14 април. Прогнозата се основава на предположението, че социалната дистанция продължава три месеца, последвано от още тримесечен период, през който частично се премахват ограниченията. Индексът PMI на IHS Markit / CIPS UK за производство е ревизиран по-ниско до 47,8 през март 2020 г. от предварителна оценка от 48,0 и под окончателната стойност за февруари от 51,7. Производството е свито най-много след юли 2012 г., а новите поръчки рязко намаляха, тъй като епидемията на COVID-19 доведе до по-малко търсене от вътрешния и отвъдморския пазар. Индексът на доверие на потребителите GfK в Обединеното кралство спадна още повече до -34 в края на март 2020 г. от -7 през предходния месец, което е най-големият спад за повече от 45 години. КВС очаква британската икономика да продължи да страда от несигурност, свързана с преговорите по търговското споразумение Великобритания и ЕС, както и от намаление на капацитета на предлагане в средносрочен и дългосрочен план. Обединеното кралство ще страда от коронавирусната епидемия по същия начин като страните членки на ЕС. За Обединеното кралство се очаква свиване от -8,0% през 2020 г. и възстановяване от 6% през 2021 година.

Британската икономика може да се свие до -35% през второто тримесечие на тази година, най-много след като отчетането на БВП започна през 1956 г. на фона на усилията за овладяване на бързото разпространение на Covid-19, съобщиха от Службата за бюджетна отговорност на 14 април. Прогнозата се основава на предположението, че социалната дистанция продължава три месеца, последвано от още тримесечен период, през който частично се премахват ограниченията. Независимите прогнози на бюджета на страната също заявиха, че бюджетният дефицит на страната може да достигне 273 милиарда британски лири, което се равнява на 14% от БВП и най-големият след Втората световна война, докато нетният дълг на публичния сектор се наблюдава над 100% от БВП за първи път от началото на отчитане на този показател. Индексът PMI на IHS Markit / CIPS UK за производство е ревизиран по-ниско до 47,8 през март 2020 г. от предварителна оценка от 48,0 и под окончателната стойност за февруари от 51,7. Производството е свито най-много след юли 2012 г., а новите поръчки рязко намаляха, тъй като епидемията на COVID-19 доведе до по-малко търсене от вътрешния и отвъдморския пазар. В допълнение, заетостта намаля най-много след юли 2009 г., като фирмите цитират съкращения, реструктуриране на работната сила и заменят само основните позиции. Индексът PMI на IHS Markit / CIPS UK за услуги е ревизиран по-ниско до 34,5 през март 2020 г. от предварителна оценка на 35,7, което сигнализира за най-бързия спад в дейността на сектора на услугите, откакто проучването започна през юли 1996 г. Новите поръчки спаднаха с рекордни темпове на фона на Covid-19 пандемия, като новият бизнес от чужбина спада още повече поради международните ог-

Април 2020 г.

раничения за пътуване и широкото затваряне на бизнеса в Европа. Индексът на доверие на потребителите GfK в Обединеното кралство спадна още повече до -34 в края на март 2020 г. от -7 през предходния месец, което е най-големият спад за повече от 45 години, след като GfK проведе допълнителна анкета в края на месеца. Индексът, който първоначално е спаднал до -9 в началото на март, е ревизиран до най-ниското от февруари 2009 г. поради отрицателното въздействие на Covid-19. KBC очаква британската икономика да продължи да страда от несигурност, свързана с преговорите по търговското споразумение Великобритания и ЕС, както и от намаление на капацитета на предлагане в средносрочен и дългосрочен план. Обединеното кралство ще страда от коронавирусната епидемия по същия начин като страните членки на ЕС. За Обединеното кралство се очаква свиване от -8,0% през 2020 г. и възстановяване от 6% през 2021 г.

САЩ

Индексът PMI на IHS Markit в САЩ за производство е ревизиран до 48,5 през март 2020 г. от предварителния 49,2 и под 50,7 през февруари. Тази стойност през март сочи най-лошото свиване в производствения сектор от август 2009 г. на фона на слабите условия на вътрешно и външно търсене след избухването на коронавирусната епидемия. Индексът PMI на IHS Markit в САЩ за услуги спадна до 39,8 през март 2020 г. от 49,4 през февруари 2020 г., което сигнализира за най-стръмния спад на услугите от началото на събирането на данни през октомври 2009 г. Новият бизнес се сви с рекордни темпове, като износът също рязко спада, тъй като коронавирусната пандемията доведе до затваряне на бизнеса и рязко намалено търсене от клиенти. Индексът на потребителското доверие на Университета на Мичиган за САЩ спадна до 71 през април 2020 г. от 89,1 през март. Това е най-ниската стойност от декември 2011 г. и най-големият месечен спад, регистриран досега. Коронавирусната пандемия удари тежко американската икономика през 2020 г. В САЩ се очаква икономиката да се свие с -8,0% през 2020 г. От една страна, политическият отговор по отношение на забавяне на разпространението на вируса в САЩ е особено бавно, като се вземат некоординирани решения, свързани с карантинните мерки на местно, а не на федерално ниво. От друга страна, американските политици бързо въведоха огромни икономически мерки на стойност 2,2 трилиона щатски долара, които също трябва да допринесат за по-силно възстановяване. Възстановяването ще последва през четвъртото тримесечие на 2020 и през 2021 г. Ние очакваме възстановяване в САЩ от 6,5% през 2021 г. В дългосрочен план мерките за фискално стимулиране вероятно ще увеличат нивата на публичния дълг и ще намалят растежа.

Индексът PMI на IHS Markit в САЩ за производство е ревизиран до 48,5 през март 2020 г. от предварителния 49,2 и под 50,7 през февруари. Тази стойност през март сочи най-лошото свиване в производствения сектор от август 2009 г. на фона на слабите условия на вътрешно и външно търсене след избухването на коронавирусната епидемия. Производството се сви солидно, като спадна с най-резкия темп за повече от десетилетие след спирането на фабриките и също търсенето от клиенти рязко спадна. Новите поръчки паднаха с най-бързите темпове от юни 2009 г., обикновено свързани с намаляването на търсенето поради вируса, като фирмите също регистрираха сериозен спад в новите експортни поръчки. Производителите намалиха броя на работната си сила с най-рязките темпове от октомври 2009 г., а цените на суровините се повишиха леко. И накрая, страховете около продължителността на спирането и бавното възстановяване след това доведоха до най-ниската степен на увереност, откакто събирането на данни за динамичния ред започна през юли 2012 г. Индексът PMI на IHS Markit в САЩ за услуги спадна до 39,8 през март 2020 г. от 49,4 през февруари 2020 г., което сигнализира за най-стръмния спад на услугите от началото на събирането на данни през октомври 2009 г. Новият бизнес се сви с рекордни темпове, като износът също рязко спада, тъй като коронавирусната пандемията доведе до затваряне на бизнеса и рязко намалено търсене от клиенти. В допълнение, темпът на съкращаване на работата беше най-бързият от декември 2009 г., тъй като по-ниската активност доведе до съкращения и принудителни замразявания при наемане на работа, докато изчерпването на изоставането на работа беше най-бързото в историята на динамичния ред. От гледна точка на цените, цените на входящите разходи намаляха за първи път от миналия септември, докато разходите за продукция паднаха най-много, тъй като доставчиците на услуги се стремяха да задържат клиенти и да привлекат нови клиенти. В бъдеще доверието на бизнеса спадна до най-ниското време поради несигурността, свързана както с продължителността на епидемията на COVID-19, така и последващото икономическо възстановяване. Индексът на потребителското доверие на Университета на Мичиган за САЩ спадна до 71 през април 2020 г. от 89,1 през март, под пазарните очаквания от 75. Това е най-ниската стойност от декември 2011 г. и най-големият месечен спад, регистриран досега. Спадът се наблюдава при текущи условия (72,4 от 103,7) и очакванията (70 от 79,7). Инфлационните очаквания за предстоящата

Април 2020 г.

година спаднаха до 2,1% от 2,2%, докато за 5-годишната прогноза се увеличиха на 2,5% от 2,3%. Данните сочат, че свободното падане на доверието би било по-лошо, ако не се очакваше скоростта на заразата и смъртността от Covid-19 да достигне пик и да позволи на икономиката да се рестартира. Предвиждането на бързо и устойчиво икономическо възстановяване обаче вероятно ще бъде погрешно, което ще доведе до нов и по-дълбок спад на доверието. Докато европейските държави държат разпространението на вируса covid-19 под контрол, сега САЩ са основното поле за битка срещу вируса. Няколко американски щата бяха силно засегнати от вируса. В момента щатът Ню Йорк и в частност градът Ню Йорк са засегнати най-силно. Очевидно няма единен, общонационален подход за справяне с кризата в короната. Разликите между американските щати по отношение на мерките за блокиране, предпазните мерки и други политически инициативи са съществени. Въпреки че системата на здравеопазването в САЩ очевидно не е в състояние да се справи с предизвикателствата на 19-те години, реакцията на политиката на САЩ за справяне с икономическото въздействие на коронавирусната криза е много по-бърза и мащабна, отколкото в Европа. Правителството на САЩ, с други думи администрацията на Тръмп, с подкрепата на Сената и Камарата, стартира фискален пакет от 2,2 трилиона щатски долара, което е приблизително 10% от общия БВП на САЩ. Освен спешните бюджети за системата на здравеопазването, тя включва финансова подкрепа за компании, както и за граждани и домакинства в САЩ. Последното включва разширяване на застраховката за безработица, както и директна финансова подкрепа, така наречените пари от хеликоптер. Всички американски граждани, както и жители на САЩ със социален осигурителен номер, ще получат чек, който ще увеличи потреблението им. Въпреки че реакцията на политиката в САЩ е много по-голяма, отколкото в Европа, тя също беше по-необходима, тъй като САЩ не разполагат с подобни автоматични стабилизатори, както в повечето европейски страни, поради европейските системи за социално осигуряване. Коронавирусната пандемия удари тежко американската икономика през 2020 г. В САЩ КВС очаква икономиката да се свие с -8.0% през 2020 г. От една страна, политическият отговор по отношение на забавяне на разпространението на вируса в САЩ е особено бавно, като се вземат некоординирани решения, свързани с карантинните мерки на местно, а не на федерално ниво. От друга страна, американските политици бързо въведоха огромни икономически мерки на стойност 2,2 трилиона щатски долара, които също трябва да допринесат за по-силно възстановяване. Възстановяването ще последва през четвъртото тримесечие на 2020 и през 2021 г. Ние очакваме възстановяване в САЩ от 6,5% през 2021 г. В дългосрочен план мерките за фискално стимулиране вероятно ще увеличат нивата на публичния дълг и ще намалят растежа.

Япония

Индексът Tankan на Банката на Япония за настроението на големите производители падна до седемгодишно дъно от -8 през първото тримесечие на 2020 г. от 0 в предходния период. Индексът PMI на Jibun на Банката на Япония за производство бе ревизиран до 44,2 през март 2020 г. от предварителна оценка от 44,8 и под окончателните 47,8 на февруари. Последната стойност посочи най-стръмния месец на свиване в сектора след април 2009 г. на фона на задълбочаваща се коронавирусна криза, която предизвика страховете от рецесия. Индексът PMI на Jibun на Банката на Япония за услуги спадна до 33,8 през март 2020 г. от предварителна оценка на 32,7, сочейки най-стръмното свиване в сектора от февруари 2009 г., тъй като бързото разпространение на COVID-19 доведе до спад в туризма и до отмяна на големи събития в световен мащаб. Индексът на потребителско доверие в Япония спадна до 30,9 през март 2020 г. от 38,4 през предходния месец, достигайки най-ниското ниво от март 2009 г. поради коронавирусната епидемия. Очаква се растежът в Япония да се свие с -8,0% през 2020 г. и възстановяване от 4,0% през 2021 година.

Индексът Tankan на Банката на Япония за настроението на големите производители падна до седемгодишно дъно от -8 през първото тримесечие на 2020 г. от 0 в предходния период, но все пак надхвърли пазарните очаквания от -10. Самочувствието се влоши особено сред фирмите в корабостроенето (-29 спрямо -7 през четвъртото тримесечие), цветните метали (-26 срещу -15) и нефтопродуктите и въглищните продукти (-18 спрямо -12). За разлика от тях настроението към храни и напитки остана положително, но въпреки това намаля до 5 (спрямо 10 през четвъртото тримесечие). Индексът PMI на Jibun на Банката на Япония за производство бе ревизиран до 44,2 през март 2020 г. от предварителна оценка от 44,8 и под окончателните 47,8 на февруари. Последната стойност посочи най-стръмния месец на свиване в сектора след април 2009 г. на фона на задълбочаваща се коронавирусна криза, която предизвика страховете от рецесия. Продукцията намаля най-много след настъпването на цунамито през април 2011 г., а новите поръчки рязко паднаха на фона на намаленото търсене на клиенти както на вътрешния, така и на външния пазар. Също така заетостта спадна за първи път от

Април 2020 г.

септември 2015 г. и производителността на производителите се влоши с най-бързия темп от май 2011 г. На преден план разходите за вход намаляха поради по-ниските цени на петрола, химикалите и някои метали, докато производствените такси паднаха най-силно процент за три и половина години. В бъдеще производителите отчитат най-негативните перспективи за производството през следващите 12 месеца, откакто данните започнаха през юли 2012 г. Индексът PMI на Jibun на Банката на Япония за услуги спадна до 33,8 през март 2020 г. от предварителна оценка на 32,7, сочейки най-стръмното свиване в сектора от февруари 2009 г., тъй като бързото разпространение на COVID-19 доведе до спад в туризма и до отмяна на големи събития в световен мащаб. Производството падна с почти рекордни темпове и новите поръчки се свиха най-много след април 2011 г., както бе непосредствено след цунамито, като износът спадна с най-силния темп след началото на динамичния ред през септември 2014 г. В допълнение, заетостта намаля най-много от юли 2016 г., докато изоставането в работата спадна с най-бързи темпове от близо девет години. Индексът на потребителско доверие в Япония спадна до 30,9 през март 2020 г. от 38,4 през предходния месец, достигайки най-ниското ниво от март 2009 г. поради коронавирусната епидемия. Влошаване се наблюдава във всички подиндекси: общо благосъстояние (надолу 7,5 пункта до 30); оценка на растежа на доходите (спад с 4,9 пункта до 34,8); възприемане на заетостта (спад с 11,6 пункта до 27,9); и готовност за закупуване на дълготрайни стоки (надолу с 5,4 пункта до 31). Очаква се растежът в Япония да се свие с -8,0% през 2020 г. и възстановяване от 4,0% през 2021 година.

Китай

Китайската икономика отчита спад на сезонно коригирана тримесечна база от -9,8% през трите месеца до март 2020 г., след ръст от 1,5% през предходното тримесечие. Това е първото тримесечно свиване от средата на 70-те години на миналия век, тъй като коронавирусната епидемия парализира производството и активността. Китайската икономика се сви с -6,8% на годишна база през първото тримесечие на 2020 г., след ръст от 6% през последните три месеца на 2019 г. Това е първото свиване на БВП от началото на отчитане през 1992 г., което отразява сериозните щети, причинени от избухването на COVID-19, след като властите наложиха близо двумесечно спиране на всички несъществени бизнес дейности. Индустриалният сектор е спаднал с -9,6%, услугите са спаднали -5,2%, а първичният сектор е с -3,2% спад. Производството на автомобили регистрира най-голям спад (-44,6%). През последните седмици броят на новите случаи, както и жертвите на Covid-19 намаляха значително в Китай. Символично социалният и икономически живот се възобновява в Ухан. Въпреки тези оптимистични сигнали трябва да бъдем предпазливи. Първо, Китай остава уязвим към вируса, тъй като наскоро редица нови случаи показват, че хората, пътуващи от чужбина, могат да внесат вируса отново в Китай. Второ, спадът на производството и продажбите в китайската икономика беше значителен, следователно пълното възстановяване може да отнеме известно време и ще бъде по-трудно, като се има предвид забавянето на световната икономика. Очаква се растежът на реалния БВП на Китай да започне да се възстановява през второто тримесечие, но ръстът в годишно изражение ще остане слаб в сравнение с предишния растеж на Китай. Като цяло се очаква Китай да нарасне само с 1,6% през 2020 г. в сравнение с 6,1% ръст през 2019 г. Въпреки това през 2021 г. се очаква годишният растеж да се възстанови до 6,3%.

Китайската икономика отчита спад на сезонно коригирана тримесечна база от -9,8% през трите месеца до март 2020 г., след ръст от 1,5% през предходното тримесечие и в сравнение с пазарните прогнози за намаление от -9,9%. Това е първото тримесечно свиване от средата на 70-те години на миналия век, тъй като коронавирусната епидемия парализира производството и активността. Китайската икономика се сви с -6,8% на годишна база през първото тримесечие на 2020 г., след ръст от 6% през последните три месеца на 2019 г. и в сравнение с пазарните прогнози за 6,5% спад. Това е първото свиване на БВП от началото на отчитане през 1992 г., което отразява сериозните щети, причинени от избухването на COVID-19, след като властите наложиха близо двумесечно спиране на всички несъществени бизнес дейности. Индустриалният сектор е спаднал с -9,6%, услугите са спаднали -5,2%, а първичният сектор е с -3,2% спад. Производството на автомобили регистрира най-голям спад (-44,6%). Промисленото производство, отчитащо състоянието на индустрията, добива и комуналните услуги, спадна с -1,1% миналия месец, след спад от -13,5% спрямо януари и февруари. Промисленото производство се сви с -10,2%, което предполага, че дори когато фабриките се отворят, остава незаает капацитет. Продажбите на дребно паднаха с -15,8%, след рекордното сиване от -20,5% през първите два месеца. Инвестициите в дълготрайни активи, включващи разходи за инфраструктура, имоти, машини и оборудване, паднаха с -16,1% през пър-

Април 2020 г.

вите три месеца, от най-ниското ниво от -20,5% през януари-февруари. По-рано през седмицата отчетите показаха, че износът на Китай за март е спаднал с -6,6%. През последните седмици броят на новите случаи, както и жертвите на Covid-19 намаляха значително в Китай. Китайският град Ухан е първоначалния епицентър на пандемията от Covid-19. Символично социалният и икономически живот се възобновява в Ухан. Фактът, че икономическият живот в Китай се рестартира сравнително бързо след началото на вируса, е обнадеждаваща новина за световната икономика. Освен това, като основна икономика, възстановяването на Китай допринася за смекчаване на икономическия шок в западните икономики. Китайското търсене на западни стоки, както и китайското предлагане на продукти, постепенно ще се възстановят. Въпреки тези оптимистични сигнали трябва да бъдем предпазливи. Първо, Китай остава уязвим към вируса, тъй като наскоро редица нови случаи показват, че хората, пътуващи от чужбина, могат да внесат вируса отново в Китай. Второ, спадът на производството и продажбите в китайската икономика беше значителен, следователно пълното възстановяване може да отнеме известно време и ще бъде по-трудно, като се има предвид забавянето на световната икономика. Очаква се растежът на реалния БВП на Китай да започне да се възстановява през второто тримесечие, но ръстът в годишно изражение ще остане слаб в сравнение с предишния растеж на Китай. Това е така, защото заплахата от нова вълна от случаи на Covid-19 все още е риск за Китай, много слабият растеж, който се очаква в световен мащаб през второто тримесечие, ще намали растежа на Китай и възстановяването на доверието ще бъде бавно. Като цяло се очаква Китай да нарасне само с 1,6% през 2020 г. в сравнение с 6,1% ръст през 2019 г. Въпреки това през 2021 г. се очаква годишният растеж да се възстанови до 6,3%.

Турция

Турция може да изпита нова валутна криза, като курса на турската лира към долара се търгува на 6,93 на 17.04.2020 г., близо до психологическото равнище от 7 турски лири за долар. Турската икономика е на нестабилна основа и валутата ѝ се обезценява като противоречивата парична политика (намаляване на лихвите) и бързо нарастващи случаи на коронавирус заплашват да хвърлят и без това крехката икономика в много по-голяма опасност. Безработицата през януари вече беше 13,8% и вероятно ще се увеличи значително поради препятствията заради коронавирсната епидемия. Повечето несъществени бизнеси бяха затворени, а туризмът силно намален. Турция започна да регистрира повече от 3000 нови случая на коронавирсната епидемия на ден след 4 април и отчете повече от 4 000 на ден от 8 април, внезапно скок, който тревожи здравните експерти. Случаите са 86 306 на 20 април - седмата по големина стойност в световен мащаб след Обединеното кралство - с най-малко 2 017 смъртни случая. Европейското търсене на основния износ на Турция вероятно ще бъде рязко намалено. Тази година външното търсене ще се свие силно, което ще подсили натиска върху двойния дефицит (бюджетен дефицит и дефицит по текущата сметка) и върху вече крехката лира, което може да доведе до нова валутна криза. За Турция се очаква спад на БВП от -6,5% и инфлация от 9% през 2020 г. Очаква се възстановяване на БВП в Турция от 4,7% и инфлация от 10% през 2021 г.

Турция може да изпита нова валутна криза, като курса на турската лира към долара се търгува на 6.93 на 17.04.2020 г., близо до психологическото равнище от 7 турски лири за долар. Турската икономика е на нестабилна основа и валутата ѝ се обезценява като противоречивата парична политика (намаляване на лихвите) и бързо нарастващи случаи на коронавирус заплашват да хвърлят и без това крехката икономика в много по-голяма опасност. След близо две години на отслабване на валутата, висок дълг, намаляващи чуждестранни резерви и нарастваща безработица, Турция е в особено уязвима от икономическите последици от пандемията на Covid-19. Предстоят тежки времена, защото Турция вече е на макро икономически уязвима позиция преди удара на коронавирсната епидемия. Безработицата през януари вече беше 13,8% и вероятно ще се увеличи значително поради препятствията заради коронавирсната епидемия. Повечето несъществени бизнеси бяха затворени, а туризмът силно намален. Турция започна да регистрира повече от 3000 нови случая на коронавирсната епидемия на ден след 4 април и отчете повече от 4 000 на ден от 8 април, внезапно скок, който тревожи здравните експерти. Случаите са 86 306 на 20 април - седмата по големина стойност в световен мащаб след Обединеното кралство - с най-малко 2 017 смъртни случая. Има огромен натиск от пазарите и нарастващ брой бизнес групи върху администрацията за сключване на сделка с МВФ за така необходимият достъп до чуждестранна валута, но правителството отхвърля този вариант.. Европейското търсене на основния износ на Турция вероятно ще бъде рязко намалено. Зависимостта на Турция от преките чуждестранни инвестиции и краткосрочното финансиране от евро-

пейски източници ще бъде повлияна от необходимостта на ЕС да възобнови местните индустрии и от нежеланието да инвестира в Турция, където продължава да се наблюдава нарушаване на принципите на правовата държава. Брунтните резерви в чуждестранна валута бързо паднаха през последните месеци до най-ниското си ниво от 2009 г. до голяма степен благодарение на централната банка на Турция, CBRT, продава долари за изкуствено поддържане на лирата. В края на февруари валутните резерви на Турция, без златото, възлизат на 77,4 милиарда щатски долара, според МВФ; изискванията за финансиране за 2020 г. се оценяват на 170 милиарда щатски долара. Турция има големи нужди от външно финансиране, а частният сектор, който е силно задлъжнял в чуждестранна валута, засилва тези рискове. Тази година големият туристически сектор ще се свие силно, което ще подсили натиска върху двойния дефицит (бюджетен дефицит и дефицит по текущата сметка) и върху вече крехката лира, което може да доведе до нова валутна криза. За Турция се очаква спад на БВП от -6,5% и инфлация от 9% през 2020 г. Очаква се възстановяване на БВП в Турция от 4,7% и инфлация от 10% през 2021 г.

Политика на Централните банки

ЕЦБ

Допълнение към решенията, приети от Управителния съвет на ЕЦБ на 18 март. Управителният съвет на ЕЦБ прие следните решения, изпълнявайки своите правомощия: 1. Да започне нова временна програма за изкупуване на активи (ценни книжа) от частния и публичния сектор, за да противодейства на сериозните рискове за предавателния механизъм на паричната политика и за перспективите за развитие на еврозоната, породени от появата и разрастващото се разпространение на Covid-19. Новата извънредна програма за покупки поради пандемията (PEPP) ще включва цялостен пакет на стойност 750 млрд. евро. Покупките ще се провеждат до края на 2020 г. и ще включват всички категории активи, допустими при съществуващата програма за закупуване на активи APP. За покупките на ценни книжа от публичния сектор бенчмаркът за разпределението по юрисдикции ще продължи да бъде капиталовият алгоритъм на националните централни банки. В същото време покупките по новата PEPP ще се провеждат гъвкаво. Това позволява промени при разпределението на покупките във времето, между класовете активи и сред юрисдикциите; 2. Да разшири обхвата на допустимите активи по програмата за изкупуване на активи на частния сектор (CSPP) с търговски книжа на нефинансови предприятия; 3. Да облекчи стандартите за обезпечения, като промени основните параметри на рисковете от рамката за обезпеченията; Очаква се ЕЦБ да поддържа лихвите по политиката на текущото отрицателно ниво (-0,5% депозитна лихва, 0% лихва по рефинансиране) поне до края на 2022 г. Както бе обявено наскоро, ЕЦБ, подобно на Федералния резерв, ще изкупува неограничени количества облигации. В резултат на това ЕЦБ контролира фактически цялата крива на доходността и разликите в лихвените проценти между държавите-членки на Еврозоната. В резултат на това дългосрочните лихви също ще останат ниски, което ще улесни финансирането на правителствата и компаниите.

Допълнение към решенията, приети от Управителния съвет на ЕЦБ на 18 март.

На 18 март Управителният съвет на ЕЦБ прие решение за пакет от допълнителни мерки по паричната политика във връзка с възможните последици от разпространението на коронавируса (КОВИД-19), ако не бъдат отстранени, за предавателния механизъм на паричната политика и главно за способността на ЕЦБ да осигури ценова стабилност в еврозоната. Пандемията от коронавируса представлява непосредствена заплаха за общественото здраве, каквито има малко подобни случаи в близката история. В тези условия Управителният съвет на ЕЦБ прие следните решения, изпълнявайки своите правомощия:

1. Да започне нова временна програма за изкупуване на активи (ценни книжа) от частния и публичния сектор, за да противодейства на сериозните рискове за предавателния механизъм на паричната политика и за перспективите за развитие на еврозоната, породени от появата и разрастващото се разпространение на КОВИД-19.

Новата извънредна програма за покупки поради пандемията (PEPP) ще включва цялостен пакет на стойност 750 млрд. евро. Покупките ще се провеждат до края на 2020 г. и ще включват всички категории активи, допустими при съществуващата програма за закупуване на активи APP.

За покупките на ценни книжа от публичния сектор бенчмаркът за разпределението по юрисдикции ще продължи да бъде капиталовият алгоритъм на националните централни банки. В същото време покупките по новата РЕРР ще се провеждат гъвкаво. Това позволява промени при разпределението на покупките във времето, между класовете активи и сред юрисдикциите. Изключение по отношение на изискванията за допустимост на ценните книжа, емитирани от гръцкото правителство, ще бъде предоставено за покупките по РЕРР. Управителният съвет ще прекрати нетните покупки по РЕРР тогава, когато прецени, че е приключил етапът на кризата от коронавируса, но във всеки случай не преди края на годината.

2. Да разшири обхвата на допустимите активи по програмата за изкупуване на активи на частния сектор (CSPP) с търговски книжа на нефинансови предприятия, като направи всички търговски книжа с достатъчно кредитно качество допустими за покупките по CSPP.

3. Да облекчи стандартите за обезпечения, като промени основните параметри на рисковете от рамката за обезпеченията. В частност ще разшири обхвата на допълнителните кредитни вземания (Additional Credit Claims, ACC), за да включи вземания, свързани с финансиране на частния сектор. Това ще гарантира, че контрагентите ще могат да продължат да използват в пълен обем операциите на Евросистемата по рефинансиране.

Управителният съвет на ЕЦБ е решен да изпълнява своята роля, подкрепяйки всички граждани на еврозоната в това изключително сложно време. За тази цел ЕЦБ ще осигури възможност на всички сектори на икономиката да се възползват от благоприятните финансови условия, които да им помогнат да устоят на този шок. Това се отнася в еднаква степен за семействата, компаниите, банките и правителствата.

Управителният съвет ще направи всичко необходимо в рамките на своите правомощия. Управителният съвет е напълно готов да повиши размера на програмите за закупуване на активи и да внесе корекции в техния състав с колкото е необходимо и за колкото време е нужно. Той ще проучва всички възможности и резерви при извънредни обстоятелства, за да подкрепи икономиката при тези сътресения. В зависимост от степента, която някои самоналожени ограничения могат да възпрепятстват действията, които ЕЦБ е задължена да предприеме за изпълнение на своя мандат, УС ще прецени ревизирането им до необходимата степен, за да направи своите действия пропорционални на рисковете, с които се сблъскваме. ЕЦБ няма да толерира никакъв риск, застрашаващ безпрепятственото пренасяне на паричната политика във всяка една юрисдикция от еврозоната. Както обикновено в условията на криза, всички централни банки играят решаваща роля за смекчаване на въздействието на пандемията. Те ясно се научиха от предишни кризисни периоди и действията доста бързо и агресивно. Където е възможно, лихвените проценти се понижават бързо и се осигурява огромна ликвидност на финансовите пазари, където търсенето на пари нараства поради несигурност. Освен това са използвани допълнителни нетрадиционни инструменти на политиката, които по принцип се стремят да контролират напълно кривата на доходността. Използвайки тези инструменти, централните банки се стремят да осигурят възможност за допълнително създаване на дълг при разумни лихвени проценти. Освен това, купувайки държавни и корпоративни облигации в неограничени количества, Федералния резерв и ЕЦБ ефективно сигнализираха, че финансовите разходи в резултат на коронавирусната криза могат да бъдат финансирани в бъдеще. Въпреки подобни инициативи на всички основни централни банки, ясно е, че ЕЦБ не е била толкова амбициозна или толкова бърза в своите реакции, колкото Федералния резерв. Първоначалните грешни стъпки от страна на ЕЦБ доведоха до временно повишаване на дългосрочните темпове и вътрешно-ИПС спред. Ясно е, че пазарите са нервни. Необходим е силен ангажимент на ЕЦБ, който възпроизвежда известното обещание на Марио Драги да направи „каквото е необходимо“, за да запази еврозоната заедно (отново) и подкрепена с надеждни и мащабни действия, за да се облекчи напрежението на пазара. При все това обхватът на драматичните парични действия е ограничен от сегашните ниски нива на лихвените проценти, от различията в мненията в рамките на ЕЦБ и от факта, че естеството на настоящата криза подчертава други форми на политическа реакция извън компетентността на ЕЦБ. Независимо от това, в този момент, както по случайност така и по конструкция, ЕЦБ е основната линия на Европа за отбрана срещу финансовото въздействие на коронавирусната криза. Очаква се ЕЦБ да поддържа лихвите по политиката на текущото отрицателно ниво (-0,5% депозитна лихва, 0% лихва по рефинансиране) поне до края на 2022 г. Както бе обявено наскоро, ЕЦБ, подобно на Федералния резерв, ще изкупува неограничени количества облигации. В резултат на това ЕЦБ контролира фактически цялата крива на доходността и разликите в лихвените проценти между държавите-членки на Еврозоната. В резултат на това дългосрочните лихви също ще останат ниски, което ще улесни финансирането на правителствата и компаниите.

Централна банка на Англия

Комитетът по парична политика на Bank of England на специално заседание на 19 март гласува за намаляване на банковия лихвен процент до 0,1% и увеличаване на закупените правителствени и корпоративни облигации на Обединеното кралство с 200 милиарда паунда. На специалната си среща на 19 март Комитетът по парична политика прецени, че е необходим допълнителен пакет от мерки за постигане на законоустановените цели. Поради това той гласува единодушно увеличаването на запасите от държавни облигации на Обединеното кралство на Bank of England и корпоративни облигации с нефинансов инвестиционен клас с 200 милиарда паунда до общо 645 милиарда паунда, финансирани чрез издаване на резерви на централната банка, и за намаляване на основния лихвен процент с 15 базисни пункта на 0,1% от 0,25%. Комитетът също така гласува единодушно Банката на Англия да разшири схемата за срочно финансиране с допълнителни стимули за малки и средни предприятия (схема TFSME), финансирана чрез издаване на резерви на централната банка.

Комитетът по парична политика на Bank of England на специално заседание на 19 март гласува за намаляване на банковия лихвен процент до 0,1% и увеличаване на закупените правителствени и корпоративни облигации на Обединеното кралство с 200 милиарда паунда. Разпространението на Covid-19 и предприетите мерки за овладяване на вируса ще доведат до икономически шок, който може да бъде остър и голям, но трябва да бъде временен. Ролята на Bank of England е да помогне за задоволяване на нуждите на британските предприятия и домакинства при справяне със свързаните с това икономически смущения. На 11 март трите комитета на Bank of England обявиха пакет от мерки за подкрепа на бизнеса и домакинствата във Великобритания през този период. На специалната си среща, приключваща на 11 март 2020 г., Комитетът по парична политика (MPC) гласува единодушно за намаляване на основния лихвен процент с 50 базисни пункта до 0,25%. В своя бюджет в същия ден Министерството на финансите обяви редица фискални мерки със същата цел. На 17 март този комбиниран пакет от мерки беше допълнен от съобщението на Министерството на финансите за създаване на Covid 19 механизъм за корпоративно финансиране (CCFF), за което Банката ще действа като агент на Министерството на финансите. Чрез закупуване на краткосрочни корпоративни облигации CCFF ще предостави финансиране на нефинансовите предприятия, които дават съществен принос за икономиката на Обединеното кралство, за да ги подкрепят в изплащането на заплати, наеми и доставчици, тъй като те същевременно изпитват вероятни смущения в паричните потоци, свързани с Covid-19. В светлината на действия за справяне с разпространението на вируса и проблемите, свързани с глобалната и вътрешната икономика и финансовите пазари, на 19 март Комитетът по парична политика (MPC) проведе допълнителна специална среща. През последните дни, както и с редица други пазари за облигации в напреднала икономика, условията на пазарът на държавни ценни книжа в Обединеното кралство се влошиха, тъй като инвеститорите търсят инструменти с кратък матуритет, които са по-близки заместители на високоликвидните резерви на централната банка. В резултат на това финансовите условия във Великобритания и в световен мащаб се затегнаха. На специалната си среща на 19 март Комитетът по парична политика прецени, че е необходим допълнителен пакет от мерки за постигане на законоустановените цели. Поради това той гласува единодушно увеличаването на запасите от държавни облигации на Обединеното кралство на Bank of England и корпоративни облигации с нефинансов инвестиционен клас с 200 милиарда паунда до общо 645 милиарда паунда, финансирани чрез издаване на резерви на централната банка, и за намаляване на основния лихвен процент с 15 базисни пункта на 0,1% от 0,25%. Комитетът също така гласува единодушно Банката на Англия да разшири схемата за срочно финансиране с допълнителни стимули за малки и средни предприятия (схема TFSME), финансирана чрез издаване на резерви на централната банка. По-голямата част от допълнителните покупки на активи ще включват държавни облигации на Обединеното кралство. Обявените днес покупки ще бъдат завършени възможно най-бързо, оперативно, в съответствие с подобреното функциониране на пазара.

Федерален резерв

Федералният резерв обяви обширни нови мерки в подкрепа на икономиката на 23 март 2020 г. Тези действия включват: 1. Подкрепа за критично функциониране на пазара. Федералният комитет за открит пазар обяви, че ще закупи най-малко 500 милиарда долара държавни ценни книжа и най-малко 200 милиарда долара ипотечни ценни книжа; 2. Подпомагане на притока на кредити за работодатели, потребители и предприятия чрез създаване на нови програми, които заедно ще осигурят до 300 милиарда щатски долара ново финансиране; 3. Създаване на две средства за

Април 2020 г.

подпомагане на кредитирането на големи работодатели - Механизмът за корпоративен кредит на първичния пазар (PMCCF) за издаване на нови облигации и заеми и Механизмът за корпоративен кредит на вторичния пазар (SMCCF) за осигуряване на ликвидност на непогасени корпоративни облигации; 4. Създаване на трето средство за подпомагане, Механизмът за заем с ценни книжа, обезпечен със срочни активи (TALF), за да се подпомогне притокът на кредити към потребителите и предприятията; 5. Улесняване на притока на кредити към общините чрез разширяване на Механизма за ликвидност на взаимните фондове на паричния пазар (MMLF), за да се включи по-широк спектър от ценни книжа, включително общински облигации с променлив лихвен процент (VRDN) и банкови депозитни сертификати; 6. Улесняване на притока на кредити към общините чрез разширяване на Механизма за финансиране на търговски книжа (CPFF). Очаква се Федералният резерв да поддържа основния лихвен процент на сегашното ниво (0,125% среден целеви диапазон) поне до края на 2022 г.

Федералният резерв обяви обширни нови мерки в подкрепа на икономиката на 23 март 2020 г. Федералният резерв се ангажира да използва пълния си набор от инструменти за подпомагане на домакинствата, бизнеса и американската икономика като цяло в това време на предизвикателства. Коронавирусната пандемия причинява огромни трудности в Съединените щати и по целия свят. Първият приоритет на нашата страна е да се грижи за засегнатите и да ограничи понататъшното разпространение на вируса. Въпреки че остава голяма несигурност, стана ясно, че икономиката ни ще бъде изправена пред сериозни смущения. Трябва да се предприемат агресивни усилия в публичния и частния сектор, за да се ограничат загубите за работни места и доходи и да се насърчи бързото възстановяване, след като мерките за социална дистанция намалееят. Федералният резерв се ръководи от неговия мандат от Конгреса за насърчаване на максимална заетост и стабилни цени, заедно с неговите отговорности за насърчаване на стабилността на финансовата система. В подкрепа на тези цели Федералният резерв използва пълния си набор от правомощия, за да осигури мощна подкрепа за притока на кредити към американските семейства и фирми. Тези действия включват:

- Подкрепа за критично функциониране на пазара. Федералният комитет за открит пазар (FOMC) ще закупи държавни ценни книжа и обезпечени с ипотечни ценни книжа на правителствени агенции на сума, необходима за подпомагане на безпроблемното функциониране на пазара и ефективната трансмисия на паричната политика към по-широки финансови условия и икономиката. По-рано Федералният комитет за открит пазар обяви, че ще закупи най-малко 500 милиарда долара държавни ценни книжа и най-малко 200 милиарда долара ипотечни ценни книжа. Освен това Федералният комитет за открит пазар ще включва покупки на ценни книжа, обезпечени с търговска ипотека, в своите покупки на ценни книжа, обезпечени с ипотека.
- Подпомагане на притока на кредити за работодатели, потребители и предприятия чрез създаване на нови програми, които заедно ще осигурят до 300 милиарда щатски долара ново финансиране. Министерството на финансите, използвайки Фонда за стабилизиране на борсата (ЕСФ), ще предостави 30 милиарда долара собствен капитал за тези средства.
- Създаване на две средства за подпомагане на кредитирането на големи работодатели - Механизмът за корпоративен кредит на първичния пазар (PMCCF) за издаване на нови облигации и заеми и Механизмът за корпоративен кредит на вторичния пазар (SMCCF) за осигуряване на ликвидност на непогасени корпоративни облигации.
- Създаване на трето средство за подпомагане, Механизмът за заем с ценни книжа, обезпечен със срочни активи (TALF), за да се подпомогне притокът на кредити към потребителите и предприятията. Механизмът за заем с ценни книжа, обезпечен със срочни активи TALF ще даде възможност за издаване на обезпечени с активи ценни книжа (ABS), обезпечени от студентски кредити, автокредити, заеми с кредитни карти, заеми, гарантирани от администрацията за малък бизнес (SBA) и някои други активи.
- Улесняване на притока на кредити към общините чрез разширяване на Механизма за ликвидност на взаимните фондове на паричния пазар (MMLF), за да се включи по-широк спектър от ценни книжа, включително общински облигации с променлив лихвен процент (VRDN) и банкови депозитни сертификати.
- Улесняване на притока на кредити към общините чрез разширяване на Механизма за финансиране на търговски книжа (CPFF), за да се включат висококачествени, освободени от данъци търговски ценни книжа като допустими ценни книжа. Освен това цените на финансирането са намалени.

В допълнение към стъпките по-горе, Федералният резерв очаква скоро да обяви създаването на програма за кредитиране на бизнес на Main Street, която да подкрепя кредитирането на и малки и средни предприятия, допълвайки усилията на Администрацията за малък и среден бизнес (SBA).

Април 2020 г.

Механизмът за корпоративен кредит на първичния пазар PMCCF ще позволи на компаниите да имат достъп до кредити, така че да могат по-добре да поддържат бизнес операции и капацитет през периода на дислокации, свързани с пандемията. Това средство за финансиране е отворено за компании с инвестиционен клас и ще осигури мостово финансиране от четири години. Кредитополучателите могат да изберат да отложат лихвите и главниците през първите шест месеца на заема, които могат да се продължат по преценка на Федералния резерв, за да имат на разположение допълнителни пари, които могат да се използват за изплащане на служители и доставчици. Федералният резерв ще финансира фирма със специално предназначение (SPV) за отпускане на заеми от PMCCF на компании. Министерството на финансите, използвайки Фонда за стабилизиране на борсата, ще направи инвестиция в собствен капитал в тази фирма със специално предназначение SPV. Механизмът за корпоративен кредит на вторичния пазар SMCCF ще закупува корпоративните облигации на вторичния пазар, емитирани от американски компании с инвестиционен клас и борсово търгувани фондове, чиято инвестиционна цел е да стимулира широка експозиция на пазара на американски корпоративни облигации с инвестиционен клас. Министерството на финансите, използвайки Фонда за стабилизиране на борсата ESF, ще направи инвестиция в собствен капитал във фирма със специално предназначение SPV, създаден от Федералния резерв за този механизъм за финансиране. Съгласно TALF, Федералният резерв ще отпусне безвъзмездна помощ на притежателите на обезпечени с активи ценни книжа ABS с рейтинг AAA, обезпечени от наскоро отпуснати потребителски и малки бизнес кредити. Федералният резерв ще отпусне сума, равна на пазарната стойност с дисконт на обезпечените с активи ценни книжа ABS и тази сума ще бъде обезпечена по всяко време от тези ценни книжа. Министерството на финансите, използвайки Фонда за стабилизиране на борсата ESF, също ще направи инвестиция в собствен капитал във фирма със специално предназначение SPV, създаден от Федералния резерв за този механизъм за финансиране. TALF, PMCCF и SMCCF са създадени от Федералния резерв под ръководството на раздел 13, параграф 3 от Закона за Федералния резерв, с одобрение от министъра на финансите.

Тези действия увеличават мерките, предприети от Федералния резерв през последната седмица за подпомагане на притока на кредити към домакинствата и предприятията. Те включват:

- Създаване на Механизъм за финансиране на търговски книжа CPFF, Механизъм за ликвидност на взаимните фондове на паричния пазар MMLF и Механизъм за първичен дилърски кредит;
- Разширяване на суаповата линия за ликвидност към други централни банки;
- Стъпки за подобряване на наличността и облекчаване на условията за заемане в дисконтовия прозорец;
- Премахване на задължителните резерви;
- Ръководство, насърчаващо банките да бъдат гъвкави към клиентите, които изпитват финансови предизвикателства, свързани с коронавируса, и да използват своите буфери за ликвидност и капитал за тази цел;
- Изявления, насърчаващи използването на еднокредитите във Федералния резерв.

Взети заедно, тези действия ще осигурят подкрепа на широк кръг пазари и институции, като по този начин ще подпомогнат притока на кредитите в икономиката. Федералният резерв ще продължи да използва пълния си набор от инструменти за подпомагане на притока на кредити към домакинствата и бизнеса и по този начин да насърчава своите максимални цели за заетост и стабилност на цените.

Действията на Федералния резерв са по-амбициозни и по-бързи от тези на ЕЦБ както по отношение на количествените улеснения, така и по отношение на намаляването на лихвите.

Очаква се Федералният резерв да поддържа основния лихвен процент на сегашното ниво (0,125% среден целеви диапазон) поне до края на 2022 г.

Японска централна банка

През първото тримесечие на 2020 г. Банката на Япония добави значителната сума от 30 трилиона йени (278 милиарда щатски долара) облигации, акции и други активи към баланса си, но освен това вкара 35 трилиона йени ликвидност във финансовата система чрез операции на открития пазар и доларови заеми. След седем години агресивно изкупуване на облигации при управителя Харухико Курода резултатът е, че Банката на Япония държи 47% от държавния дълг на Япония, докато се бори с опасността от дефлация. Докато темпото на покупките намаляваше с контрола на кривата на доходността през последните години, централната банка отново засили тези покупки, тъй като коронавирусната епидемия представлява опасност за пазарите. През март Банката на Япония удвои годишната си цел за заку-

Април 2020 г.

пуване на японски акции на борсови фондове до 12 трилиона йени. Тя също така обеща да закупи 180 милиарда йени акции на японски тръстове за инвестиции в недвижими имоти, което ще помогне за укрепване на пазара на имоти. Банката на Япония също помага да се намали цената на фирмения дълг и увеличи покупките през септември, за да доведе притежаваните от нея търговска ценни книжа до 2 трлн. JPY йени краткосрочни корпоративни облигации и 4,2 трлн. йени дългосрочни корпоративни облигации. Банката на Япония ще продължи своята агресивна политика на големи количествени облекчения и отрицателни лихвени проценти поне до края на 2021 г. Сега тази политика започва да служи като модел за други големи централни банки.

През първото тримесечие на 2020 г. Банката на Япония добави значителната сума от 30 трилиона йени (278 милиарда щатски долара) облигации, акции и други активи към баланса си, но освен това вкара 35 трилиона йени ликвидност във финансовата система чрез операции на открития пазар и доларови заеми. След седем години агресивно изкупуване на облигации при управителя Харухико Курода резултатът е, че Банката на Япония държи 47% от държавния дълг на Япония, докато се бори с опасността от дефлация. Докато темпото на покупките намаляваше с контрола на кривата на доходността през последните години, централната банка отново засили тези покупки, тъй като коронавирусната епидемия представлява опасност за пазарите. Банката на Япония не показва признаци за отказ от увеличаването на държаните от нея японски държавни облигации с 80 трилиона йени годишно, въпреки че през 2019 г. тя добави малко под 16 трилиона йени. Чрез валутен суап с Федералния резерв, Банката на Япония отпуска милиарди долари на ниски проценти на японските финансови институции, които обикновено предлагат японски държавни облигации и корпоративен дълг с висок рейтинг като обезпечение. Банката на Япония разполага със 192 милиарда щатски долара в кредити, които са неизплатени към 9 април, най-голямата заемна сума от всички централни банки въз основа на предприети операции, според изчисленията на Bloomberg. Банката на Япония също предлага големи суми от обезпечени кредити в йени. През март тези суми възлизат на 2,11 трилиона йени със среден срок от 14 дни. През март Банката на Япония удвои годишната си цел за закупуване на японски акции на борсови фондове до 12 трилиона йени. Тя също така обеща да закупи 180 милиарда йени акции на японски тръстове за инвестиции в недвижими имоти, което ще помогне за укрепване на пазара на имоти. Банката на Япония също помага да се намали цената на фирмения дълг и увеличи покупките през септември, за да доведе притежаваните от нея търговска ценни книжа до 2 трлн. JPY йени краткосрочни корпоративни облигации и 4,2 трлн. йени дългосрочни корпоративни облигации. Това се прави чрез месечни планове за покупки, подобни на операциите с японско държавните облигации. Банката на Япония ще продължи своята агресивна политика на големи количествени облекчения и отрицателни лихвени проценти поне до края на 2021 г. Сега тази политика започва да служи като модел за други големи централни банки.

Китайска централна банка

Китайската централна банка (PBOC) намали лихвения процент по 7-дневните договори за обратно изкупуване до 2,2% от 2,4%, сочи изявление на банката на 30.03.2020 г. Китайската централна банка (PBOC) заяви, че ще намали задължителните резерви за банките на 15 април и 15 май, освобождавайки общо 400 милиарда юана (57 милиарда щатски долара) и освобождавайки повече пари за отпускане на заеми за селски домакинства и малки предприятия. Централната банка също така заяви, че ще коригира лихвените проценти по допълнителните резерви - излишните пари, съхранявани в централната банка от търговските банки - до 0,35% от 0,72%, в сила от 7 април, така че банките на Китай да са по-склонни да отпускат заеми. Китайските банки изпомпваха отпуснаха кредити на стойност повече от 1 трилион щатски долара в икономиката през първото тримесечие на годината, в опит да спрат спада поради коронавирусната пандемията. Тримесечното кредитиране достигна най-високата стойност, дори когато Китайската народна банка не възнамерява да следва количествените улеснения и много ниските лихви на Федералния резерв на САЩ, като вместо това предпочита целево умерено намаляване на лихвените проценти и инжекции на ликвидност. Вместо цялостно стимулиране, Китайската централна банка обеща да подкрепи най-уязвимата част от реалната икономика, включително малкия и частния бизнес, особено като Китай измести приоритета си за предотвратяване на масовата безработица, вместо да преследва целите на икономическия растеж. Подкрепата за икономиката от страна на Китайската централна банка вероятно ще остане ограничена, предвид опасенията за добавяне към вече високото ниво на дълга и рисковете за финансова нестабилност.

Април 2020 г.

Китайската централна банка (РВОС) на 30.03.2020 г. намали лихвения процент, който начислява по заеми на банки, с най-голямата сума от 2015 г. насам, тъй като властта засили отговора им на влошаващото се икономическо въздействие от коронавирусната пандемия. Китайската централна банка (РВОС) намали лихвения процент по 7-дневните договори за обратно изкупуване до 2,2% от 2,4%, сочи изявление на банката на 30.03.2020 г. РВОС заяви, че това ще поддържа достатъчна ликвидност, за да помогне на реалната икономика. Китайската централна банка заяви на 03.04.2020 г., че ще влива средства в селските и регионалните кредитори в последната „целенасочена“ мярка за подпомагане на икономиката на фона на избухването на коронавирусната епидемия. Китайската централна банка (РВОС) заяви, че ще намали задължителните резерви за банките на 15 април и 15 май, освобождавайки общо 400 милиарда юана (57 милиарда щатски долара) и освобождавайки повече пари за отпускане на заеми за селски домакинства и малки предприятия. Централната банка също така заяви, че ще коригира лихвените проценти по допълнителните резерви - излишните пари, съхранявани в централната банка от търговските банки - до 0,35% от 0,72%, в сила от 7 април, така че банките на Китай да са по-склонни да отпускат заеми.

Турска централна банка

Мерките, предприети за овладяване на неблагоприятното въздействие на глобалната несигурност, водена от пандемията на коронавирус (COVID-19) върху турската икономика, са обявени на 30 март 2020 г. За същата цел Турската централна банка въвежда следните мерки за (i) укрепване на механизма за парична трансмисия чрез повишаване на ликвидността на пазара на държавните вътрешни дългови ценни книжа (GDDS), (ii) повишаване на гъвкавостта на банките в управлението на ликвидността на Турция и валутната ликвидност, и (iii) осигуряване на непрекъснат кредитен поток към корпоративния сектор и като цяло подкрепя фирмите износители на стоки и услуги, които са засегнати от пандемията, с подход, фокусиран върху малките и средни предприятия МСП. Като обща характеристика тези мерки представляват различни форми на количествени улеснения. Но това увеличаване на паричната маса от страна на Турската централна банка може да улесни настъпването на нова валутна криза.

Мерките, предприети за овладяване на неблагоприятното въздействие на глобалната несигурност, водена от пандемията на коронавирус (COVID-19) върху турската икономика, са обявени на 30 март 2020 г. За същата цел Турската централна банка въвежда следните мерки за (i) укрепване на механизма за парична трансмисия чрез повишаване на ликвидността на пазара на държавните вътрешни дългови ценни книжа (GDDS), (ii) повишаване на гъвкавостта на банките в управлението на ликвидността на Турция и валутната ликвидност, и (iii) осигуряване на непрекъснат кредитен поток към корпоративния сектор и като цяло подкрепя фирмите износители на стоки и услуги, които са засегнати от пандемията, с подход, фокусиран върху малките и средни предприятия МСП...Операциите за пряка покупка в портфолиото за операции на открития пазар (ОМО), които се извършват в рамките на границите, определени в текста на политиката за парична и валутна обмяна за 2020 г., могат да се извършват предварително и тези ограничения могат да бъдат преразгледани в зависимост от пазарни условия. Тези операции имат за цел да повишат ефективността на механизма за парично прехвърляне чрез увеличаване на пазарната дълбочина, давайки възможност за добро ценообразуване на активите и да осигурят на банките гъвкавост в управлението на ликвидността. 2. За временен период банките на първичния дилър ще могат да продават държавни ценни книжа, които са закупили от Фонда за осигуряване за безработица, на Турската централна банка при условията и ограниченията, определени от Турската централна банка, или ще могат да се увеличават с определени съотношения инструментът за ликвидност, предлаган по операции на открития пазар в обхвата на системата за първично дилърство. Целта е да се подпомогне финансовата стабилност чрез ограничаване на вероятните въздействия на ликвидността на Фонда за осигуряване на безработица върху функционирането на пазара. Тези държавни ценни книжа покупки ще бъдат извън обхвата на ограниченията, определени за портфейла на операции на открития пазар. На свързаните страни ще бъде предоставена подробна информация и критерии за тези операции.

3. В рамките на турската лира и валутните операции, проведени от Турската централна банка, обезпечените с активи ценни книжа и обезпечените с ипотека ценни книжа са включени в обезпеченията. Приемането на тези ценни книжа като обезпечение ще допринесе за увеличаване на ликвидността на подобни емисии на ценни книжа и за задълбочаване на капиталовите пазари, а също така ще повиши гъвкавостта на банките в управлението на ликвидността на пазара в Турция и валутата. Банките ще бъдат допълнително информирани за критериите за ценни книжа, които да бъдат приети като обезпечение, и лимитите за това улеснение.

4. Ще бъдат увеличени лимитите за целеви допълнителни средства за ликвидност, предлагани за осигуряване на непрекъснат кредитен поток към корпоративния сектор. В допълнение към целевите средства за ликвидност на репо търговете с падеж до 91 дни и валутни суапове с турски лири с матуритет една година, Турската централна банка ще проведе и турски валутни суапове с турски лири с матуритет шест месеца. Чрез тези суап аукциони с шестмесечен матуритет на свързаните банки ще бъде осигурена ликвидност на турски лири спрямо щатски долари, евро или злато, при лихвен процент 125 базисни пункта, по-нисък от едноседмичния репо лихвен процент, т.е. основния лихвен процент на Турската централна банка.

5. За да се улесни достъпът на фирми и износители до финансиране и поддържане на устойчивост на заетостта, дисконтовите кредити, деноминирани в турски лири, ще бъдат разширени. Дисконтовите кредити, деноминирани в турски лири ще бъдат отпуснати въз основа на следните принципи:

a. Определен е общ лимит от 60 милиарда турски лири за кредитите.

b. От този лимит 20 милиарда турски лири са отпуснати за използване на кредити чрез Türk Eximbank, 30 милиарда турски лири за използване на кредити чрез публични банки и 10 милиарда турски лири за използване на кредити чрез други банки.

c. Минимум 70% от кредитите, които ще бъдат предоставени чрез банки, различни от Eximbank, ще бъдат разпределени за малки и средни предприятия.

d. На твърда основа, максималните суми кредити са определени на 25 милиона турски лири за малки и средни предприятия и 50 милиона турски лири за други фирми.

e. Фирми, които могат да получат валутни дисконтови кредити, чуждестранни договарящи компании и фирми, участващи в международни панаири, ще могат да се възползват от това кредитно улеснение.

f. Лихвеният процент за тези кредити ще бъде със 150 базисни пункта по-нисък от репо-лихвения процент за една седмица, т.е. основния лихвен процент на Турската централна банка.

g. Максималният размер на комисионната на банките посредници ще бъде 150 базисни пункта.

h. Максималният матуритет на кредитите ще бъде 360 дни и ще бъде удължен при условие, че ангажиментът за услуги за износ или валута, както и нивото на заетост от 1 март 2020 г. се поддържат през целия период на кредита. Като обща характеристика тези мерки представляват различни форми на количествени улеснения. Но това увеличаване на паричната маса от страна на Турската централна банка може да улесни настъпването на нова валутна криза.

Международни цени на стоки

Цената на двата основни сорта петрол продължава да се движи разнопосочно, като поевтиняването на Crude oil вече е над 7%. Цената на Brent се увеличава с 0,6 долара за барел или с 2,16% до 28,420 долара за барел в петък, 17 април. За периода намалението е -10,46%.

Цената на суровия петрол намалява с -1,81 долара за барел или -9,11% до 18,060 долара за барел в петък, 17 април. За седмицата намалението е -19.41%. Според прогнози на Организацията на страните износителки, представени на 16.04.2020 г., дори и пълното прилагане на съкращенията няма да предотврати създаването на излишък през второто тримесечие, когато се очаква търсенето на суровината да спадне до най-ниското си ниво от три десетилетия насам. Сливът на петролните цени бе особено болезнен за Русия. В хазната на страната ще влезе по-малко от 1 долар за всеки продаден барел петрол, показват изчисления на Bloomberg, базирани върху данни от финансовото министерство на страната. От държавния петролен гигант Saudi Aramco обявиха, че ще снабдяват своите клиенти с 8,5 млн. барела дневно от 1 май – това е с близо 4 млн. барела под планираните продажби през април. Въпреки всичко засега остава неясно дали кралството и неговите съюзници имат реално желание за допълнителни съкращения на производство точно в момента. Нивото от 8,5 млн. барела на ден е минимум за саудитското производство, тъй като, ако бъде намален още добивът, ще се застраши производството на свързания с него газ, добиван заедно с петрола.

Април 2020 г.

Саудитска Арабия и Русия дадоха сигнал, че са готови за ново понижение на добива на петрол, след като последната сделка на ОПЕК+ не може да ограничи достатъчно поевтиняването на суровината. Двете държави ще „продължат да наблюдават отблизо петролния пазар и са готови да предприемат допълнителни мерки съвместно с ОПЕК+ и останалите производители, ако те се окажат необходими“. Това заявиха руският енергиен министър Александър Новак и неговият саудитски колега принц Абдулазис бин Салман в съвместно изявление, публикувано след телефонен разговор между двамата, съобщава Bloomberg.

Съвместното изявление от Москва и Рияд повтаря позицията на Бин Салман, който по-рано заяви, че страната му е готова да намали още производството, ако е необходимо, на следващата среща на ОПЕК+ през юни. Сригът на петролните цени бе особено болезнен за Русия. В хазната на страната ще влезе по-малко от 1 долар за всеки продаден барел петрол, показват изчисления на Bloomberg, базирани върху данни от финансовото министерство на страната. Рияд сигнализира в петък, че започва бързо да изпълнява договорените съкращения в неделя. От държавния петролен гигант Saudi Aramco обявиха, че ще снабдяват своите клиенти с 8,5 млн. барела дневно от 1 май – това е с близо 4 млн. барела под планираните продажби през април. Въпреки всичко засега остава неясно дали кралството и неговите съюзници имат реално желание за допълнителни съкращения на производство точно в момента. Страните от ОПЕК често се опитват да подкрепят цените на „черното злато“, като сигнализират готовност за намеса на пазара. Нивото от 8,5 млн. барела на ден е минимум за саудитското производство, тъй като, ако бъде намален още добивът, ще се застраши производството на свързания с него газ, добиван заедно с петрола. През последните години търсенето на газ за битови нужди в страната нараства значително. Саудитските власти няма да са склонни да падат под това ниво“, заради желанието да запазят производството си на газ.

Пандемията започна да създава сериозни проблеми в процесите на производството и доставките на зърно към местните и международни пазари. На преден план в Европа вече излизат логистичните проблеми с доставката на зърно към експортните терминали.

Според износителите и вносителите на зърно има сериозни проблеми с работната ръка и в организацията по складиране и съхраняване на зърното в Евросъюза. Експертите отбелязват, че нарушението в предлагането не е свързано само с директното въздействие на болестта върху живота и благосъстоянието на хората, но най-вече с усилията за ограничаване на разпространението на вируса, което само по себе си ограничава и мобилността. Към средата на април 2020 г. пшеницата в САЩ се върна на старата си цена, с 1,00 долар надолу до 240,00 долара/тон. Пшеницата във Франция остана без никаква промяна на 206,00 евро/тон. Новото е, че страните от Черноморския регион обявиха ограничаване на износа, а при Румъния той съвсем спря. Това се отрази най-вече в цените на Украйна, където имаше повишение от 11,00 долара до 228,00 долара/тон, а в Русия цената се вдигна с плюс 6,00 долара до 226,00 долара/тон. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД хлебната пшеница се търси на 340,00-350,00 лева/тон, продавачите обявяват 375,00 лева/тон. Фуражната пшеница се търси на 315,00-320,00 лева/тон, предлагането е близо на 330,00-340,00 лева/тон. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД хлебната пшеница се търси на 340,00-350,00 лева/тон, продавачите обявяват 375,00 лева/тон. Фуражната пшеница се търси на 315,00-320,00 лева/тон, предлагането е близо на 330,00-340,00 лева/тон. Царевицата варира между 260,00-275,00 и 300,00 лева/тон за търсене и предлагане, а при маслодайния слънчоглед търсенето върви нагоре с 640,00-650,00 лева/т, продавачите котират 700,00 лева/тон. Всички цени са без ДДС.

БЪЛГАРИЯ: АКЦЕНТИ И ПРОГНОЗИ**ВОДЕЩА НОВИНА**

Правителството прекратява след 13 май 2020 г. извънредното положение. Съдът започва да работи. Остават здравните и социалните мерки. България ще участва със 100 000 евро в борбата срещу коронавируса за създаването и глобалното внедряване на ваксина срещу COVID-19.

Правителството е подготвило Законопроект за изменение и допълнение на Закона за здравето, като в преходните и заключителните разпоредби ще има текстове, които ще допълнят и Закона за извънредното положение. Ще се разчита на подкрепата на коалиционните партньори и на подкрепящите действията на властта партии, за да може законът да бъде одобрен от Парламента до 13 май 2020 г. Основните предложения в следните посоки:

Закон за извънредно положение

- Извънредното положение в България отпада след 13 май, но голяма част от здравните и социалните мерки остават. България преминава към постепенно възстановяване на социално-икономическия живот след пандемичната обстановка. Принципът е да се запазят всички мерки, които имат съществено отражение върху икономическия живот, социалните програми, ограниченията в стопанския оборот, някои норми, които дават възможност за по-плавно преминаване през епидемичната обстановка. Някои от мерките ще продължат и до края на годината, други са до 30 септември
- Съдът започва да работи, а процесуалните срокове, които бяха спрени заради кризата, ще започнат да текат отново след 13 май. По отношение измененията в Закона за мерките и действията по време на извънредно положение се дебатират чл. 5 по отношение на налагането възможността или невъзможността да се налагат запори по отношение на вземания от кредитори.

Закон за здравето

Основните допълнения в Закона за здравето са свързани с:

- член 61 и член 63, които ще дават възможност някои от мерките да бъдат прилагани и след отмяната на извънредното положение.
- Министърът на здравеопазването ще определя с наредба условията и реда за изолацията на болните от заразни болести, на заразители, карантина на контактните и на лицата, които са влезли в страната от други държави.
- Дава се правомощие на министъра на здравеопазването да обяви със заповед извънредна епидемична обстановка, като предвиди и протиепидемичните мерки в страната или нейни региони с цел защита живота и здравето на българските граждани.
- Премества се конкретните мерки да се определят с акт на здравния министър по предложение на главния държавен здравен инспектор или на директора на РЗИ.

Закон за предучилищното и училищното образование

Мерките на правителството срещу пандемията COVID-19 налагат оценки в сферата на образованието в следните посоки:

- След началото на учебната 2020-2021 година ще стане ясно справили ли са се учениците. Причината е, че през учебната 2019-2020 година в края на четвърти и десети клас не се провежда Национално външно оценяване по чл. 119, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищното образование за установяване степента на постигане на компетентностите за съответния етап.
- Степента на постигане на компетентностите за съответния етап на учениците по решение на министъра на образованието и науката може да се установи след началото на учебната 2020-2021 година
- Приемането на ученици от обединените училища в 11-и клас за тази учебна година се извършва само въз основа на окончателните оценки по учебни предмети, от удостоверението за завършен първи гимназиален етап на средно образование.

Участие на България в глобалната борба с COVID-19

Намираме се в пандемия, в такава ситуация, която след Втората световна война светът не познава. Медицинските ни системи са подложени на изпитание, хиляди са човешките жертви. Криза от такова измерение изисква силен, координиран, широкообхватен и съгласуван глобален отговор. България подкрепя дейността на ООН и всички международни институции, които работят в момента. България ще участва със 100 000 евро в борбата срещу коронавируса за създаването и глобалното внедряване на ваксина срещу COVID-19. Чрез тази активност ЕК и страните от G-20 демонстрират по-активна политическа и финансова подкрепа за справяне с разпространението и със социално-икономическите последици от коронавируса.

ВЪНШЕН СЕКТОР

Платежен баланс

Текущата и капиталова сметка на България през февруари 2020 г. е на положителна територия със 785,8 млн. евро при излишък от 338,3 млн. евро преди година, което е ръст над 132%. Средствата от европейските фондове, които получаваме като нова страна членка на ЕС поддържат стабилна текущата сметка през февруари.

По предварителни данни на Българската народна банка (БНБ) през първите два месеца на тази година платежният баланс излиза на плюс с 923,7 млн. евро, докато за същия период на миналата година излишъкът възлезе на 406,7 млн. евро. Само за февруари 2020 г. салдото по текущата сметка е положително и възлиза на 571,6 млн. евро при излишък от 247,5 млн. евро преди една година. За два месеца тя е положителна и възлиза на 666,4 млн. евро, докато за този период през 2019 г. излишъкът беше 255,1 млн. евро. През февруари 2020 г. е отчетен излишък в текущата сметка в размер на 208 млн. евро. Наистина, търговският баланс е отрицателен в размер на над 25 млн. евро, но в графата услуги / транспорт, пътувания и др./ постигаме 70 млн. евро излишък. По-важни все пак се оказват текущите трансфери от нето 180 млн. евро, а именно 274 млн. евро кредит спрямо 93 млн. дебит. Търговското салдо за февруари 2020 г. е отрицателно в размер на 68,6 млн. евро при дефицит от 177,1 млн. евро преди година. За първите два месеца на тази година то беше на минус със 146,5 млн. евро при дефицит от 211,8 млн. евро за същия период на миналата година. Износът на български стоки през февруари възлиза на 2,444 млрд. евро, като нараства с 5,9% (136,7 млн. евро) на годишна база. За януари-февруари експортът е 4,864 млрд. евро, като нараства с 4,9% (228,6 млн. евро) в сравнение с този за същия период на 2019 г. За януари и февруари 2019 г. годишният ръст беше 12,3%. Вносът на стоки през февруари възлизат на 2,513 млрд. евро, като нараства с 1,1% (28,2 млн. евро) на годишна база. За първите два месеца на тази година той възлиза на 5,011 млрд. евро, като нараства с 3,4% (163,4 млн. евро) за една година. За сравнение импортът през януари и февруари 2019 г. нарасна на годишна база със 7,5%. Салдото по услугите е положително в размер на 135,2 млн. евро при положително салдо от 120,3 млн. евро за февруари миналата година. За двата месеца на тази година то е положително в размер на 297,9 млн. евро, като преди една година пак беше на плюс с 259,1 млн. евро. Салдото по статия Първичен доход (която включва доход, свързан с факторите на производството (работна сила, капитал или земя), данъци върху производството и вноса и субсидии) е положително в размер на 4,4 млн. евро при отрицателно салдо от 128,5 млн. евро за февруари 2019 г. За януари – февруари 2020 г. то е положително в размер на 5,9 млн. евро, като преди година беше на минус с 256,9 млн. евро. Салдото по статия Вторичен доход (която отразява преразпределението на доход) е положително в размер на 500,6 млн. евро при положително салдо от 432,8 млн. евро за февруари 2019 г. За януари и февруари то излиза на плюс с 509,1 млн. евро, като преди година пак излезе на положителна територия с 464,7 млн. евро. За последните 12 месеца до края на февруари, кредитът по текущите трансфери надхвърля 2 млрд. евро, докато дебитът е 557 млн. евро. Текущите трансфери в платежния баланс са всички финансови средства, предоставени безвъзмездно от една икономика на друга. Следователно, средствата от европейските фондове, които получаваме като нова страна членка на ЕС поддържат стабилна текущата сметка през февруари. Капиталовата сметка е на плюс с 214,3 млн. евро при положителна стойност от 90,8 млн. евро за февруари 2019 г. За януари и февруари тази година тя е с 257,2 млн. евро отгоре, при положителна стойност от 151,6 млн. евро за същия период на миналата година. Финансовата сметка за февруари 2020 г. е положителна в размер на 505,7 млн. евро при положителна стойност от 516 млн. евро за февруари 2019 г. За първите два месеца на тази година тя е на плюс с 502,7 млн. евро, след като за същия период на миналата година излезе на плюс с 391,8 млн. евро. Салдото по статия Преки инвестиции е отрицателно в размер на 23,4 млн. евро при отрицателно салдо от 187,9 млн. евро за февруари 2019 г. За два месеца то е на минус с 33,6 млн. евро при отрицателно салдо от 45,3 млн. евро за същия период на 2019 г. Това означава, че чуждестранни компании, които са инвестирали у нас, са изтеглили парите си. Подобно развитие за отворена икономика като българската е един от най-лошите сценарии, които могат да ѝ се случат. Преките инвестиции – активи се повишават с 18,8 млн. евро при увеличение с 31 млн. евро за февруари 2019 г. За януари – февруари те нарастват с 28,6 млн. евро при намаление с 39,8 млн. евро за същия период на миналата година. Преките инвестиции – пасиви нарастват с 42,2 млн. евро при повишение с 218,9 млн. евро преди година. Само за януари и февруари те нарастват с 62,1 млн. евро, като за същия период на миналата година увеличението е с 5,5 млн. евро. Салдото по статия „Портфейлни инвестиции“ е отрицателно в размер на 49,7 млн. евро при положителна стойност от 76,2 млн. евро за февруари 2019 г. От януари до февруари то е на плюс със 193,7 млн. евро при положително салдо от 35,2 млн. евро за същия период на 2019 г. Портфейлните инвестиции – активи за февруари намаляват със 72,8 млн. евро при увеличение със 75,5 млн. евро за февруари 2019 г. За януари – февруари те нарастват с 246,3 млн. евро при увеличение с 43,5 млн. евро за същия период на 2019 г. Портфейлните инвестиции – пасиви за февруари 2020 г. се понижават с 23,1 млн. евро при намаление с 0,7 млн. евро за февруари 2019 г. За януари – февруари 2020 г. те нарастват с 52,6 млн. евро при увеличение с 8,3 млн. евро за същия период на 2019 г. Салдото по статия Други инвестиции е положително в размер на 357,4 млн. евро при положително салдо от 269,2 млн. евро за февруари 2019 г. За януари – февруари 2020 г. то е на плюс с 544,7 млн. евро, като за същия период на миналата година пак беше на положителна територия със 794,4 млн. евро. Салдото по Други инвестиции – активи нарастват с 221,4 млн. евро

при повишение с 316,6 млн. евро за февруари 2019 г. За януари – февруари те се повишават с 365,2 млн. евро при увеличение с 840,5 млн. евро за същия период на 2019 г. Други инвестиции – пасиви за февруари 2020 г. се понижават със 136 млн. евро при увеличение с 47,4 млн. евро за февруари 2019 г. За два месеца те намаляват със 179,5 млн. евро при увеличение с 46,1 млн. евро за същия период на 2019 г. Резервните активи на БНБ се повишават с 214 млн. евро през февруари, при увеличение с 350,4 млн. евро преди година. За януари – февруари те намаляват с 227,8 млн. евро, при понижение от 364,8 млн. евро за същия период на 2019 г.

България: Платежен баланс	Февруари 2019	Февруари 2020	Промяна млн. евро	Януари - Февруари 2019	Януари - Февруари 2020 г	Промяна млн. евро
Текуща и капиталова сметка	338.3	785.8	447.5	406.7	923.7	516.9
Текуща сметка	247.5	571.6	324.1	255.1	666.4	411.3
Търговски баланс	-177.1	-68.6	108.6	-211.8	-146.5	65.3
Услуги, нето	120.3	135.2	14.9	259.1	297.9	38.8
Първичен доход, нето	-128.5	4.4	132.8	-256.9	5.9	262.9
Вторичен доход, нето	432.8	500.6	67.7	464.7	509.1	44.3
Капиталова сметка	90.8	214.3	123.4	151.6	257.2	105.6
Капиталови трансфери, нето	87.7	176.1	88.5	130.7	183.2	52.5
Финансова сметка	516.0	505.7	-10.4	391.8	502.7	110.9

Източник: БНБ

Преки чуждестранни инвестиции

За януари-февруари 2019 г. преките инвестиции в България са положителни в размер на 37.1 млн. евро (0.1% от БВП), като е по-малък с 4.6 млн. евро (11.1%) от този за януари – февруари 2019 г. (положителен поток от 41.8 млн. евро, 0.1% от БВП). През февруари 2020 г. потокът е положителен и възлиза на 24.3 млн. евро, при положителен поток от 205.8 млн. евро за февруари 2019 г.

По предварителни данни на БНБ нетният поток на преките инвестиции в страната за януари – февруари 2020 г., отчетени съгласно принципа на първоначалната посока на инвестицията, е положителен в размер на 37.1 млн. евро (0.1% от БВП), като е по-малък с 4.6 млн. евро (11.1%) от този за януари – февруари 2019 г. (положителен поток от 41.8 млн. евро, 0.1% от БВП). През февруари 2020 г. потокът е положителен и възлиза на 24.3 млн. евро, при положителен поток от 205.8 млн. евро за февруари 2019 г. Дяловият капитал (преведени/изтеглени парични и апортни вноски на нерезиденти в/от капитала и резервите на български дружества, както и постъпления/плащания по сделки с недвижими имоти в страната) е положителен и възлиза на 5.1 млн. евро за януари – февруари 2020 г. Той е по-голям с 557.2 млн. евро от този за януари – февруари 2019 г., който е отрицателен в размер на 552.1 млн. евро. Нетният поток от инвестиции на чуждестранни лица в недвижими имоти е отрицателен в размер на 0.3 млн. евро, при положителен нетен поток от 1.5 млн. евро за януари – февруари 2019 г. Нетният поток по подстатия Дългови инструменти (промяната в нетните задължения между дружествата с чуждестранно участие и преките чуждестранни инвеститори по финансови, облигационни и търговски кредити) възлиза на 32 млн. евро, при положителна стойност от 428.6 млн. евро за януари – февруари 2019 г. Най-големите нетни потоци по преки инвестиции в страната за януари – февруари 2020 г. са от Израел (43.3 млн. евро), Нидерландия (17.2 млн. евро) и Турция (14.3 млн. евро). По предварителни данни нетният поток на преките инвестиции в чужбина за януари – февруари 2020 г. възлиза на 3.6 млн. евро (0.01% от БВП), при отрицателен поток от 3.5 млн. евро (0.01% от БВП) за януари – февруари 2019 г. През февруари 2020 г. нетният поток е положителен и възлиза на 0.9 млн. евро, при 17.9 млн. евро за февруари 2019 г. Съгласно предварителните данни, размерът на преките инвестиции в страната към четвърто тримесечие на 2019 г. е 46 160 млн. евро, при 44 002 млн. евро в края на 2018 г. Подстатия Дялов капитал и реинвестиране на печалба е в размер на 36 345.2 млн. евро, като нараства с 1561.4 млн. евро спрямо декември 2018 г. (34 783.8 млн. евро). Подстатия Дългови инструменти е в размер на 9814.8 млн. евро и нараства с 596.6 млн. евро спрямо декември 2018 г. (9218.2 млн. евро).

България: Преки инвестиции	Февруари 2019	Февруари 2020	Януари - Февруари 2019	Януари - Февруари 2020 г	Промяна млн. евро на месечна база	Промяна млн. евро на годишна база
Преки инвестиции нето	-187.9	-23.4	-45.3	-33.6	164.5	11.7
Преки инвестиции в чужбина	17.9	0.9	-3.0	3.6	164.5	6.6
Дялов капитал	2.1	0.0	8.6	1.0	164.5	-7.6
Реинвестиране на печалба	-5.5	0.0	-12.8	0.0	164.5	12.8
Дългови инструменти	21.3	0.9	0.7	2.5	164.5	1.8
Преки инвестиции в страната	205.8	24.3	41.8	37.1	164.5	-4.7
Дялов капитал	-36.8	1.4	-552.1	5.1	164.5	557.2
Реинвестиране на печалба	114.5	0.0	165.3	0.0	164.5	-165.3
Дългови инструменти	128.1	22.9	428.6	32.0	164.5	-396.6

Източник: БНБ

Международни резерви

През март 2020 г. международните резерви на БНБ възлизат на 51,8 млрд. Лв. (26,5 млрд. евро) и се увеличават с 6,9% на месечна база и с 5,7% на годишна база, поддържайки стабилността на Валутния борд в България. Международната ликвидна позиция на България, изчислена като съотношение на международните резерви към краткосрочния външен дълг, се увеличи до 300,2% в края на януари 2020 г. спрямо 295,0% през предходния месец.

РЕАЛЕН СЕКТОР

Бизнес климат

В условията на извънредно положение в страната през април 2020 г. бизнес анкетите на НСИ показват влошаване на стопанската конюнктура във всички наблюдавани сектори. Общият показател на бизнес климата спада с 41,7 пункта спрямо нивото си от предходния месец, което е с 37,0 пункта под дългосрочната средна стойност за последните 10 г. и с 4,4 пункта над дългосрочния минимум, отбелязан през февруари 1997 година.

По данни на бизнес анкетите на НСИ през април 2020 г. се отчита влошаване на стопанската конюнктура във всички наблюдавани сектори. Общият показател на бизнес климата спада с 41,7 пункта спрямо нивото си от предходния месец до -17,7 индексни пункта, което е с 37,0 пункта под дългосрочната средна стойност за последните 10 г. и с 4,4 пункта над дългосрочния минимум, отбелязан през февруари 1997 година.

Промишленост. Съставният показател „бизнес климат в промишлеността“ се понижава с 31,8 пункта до -24,6 индексни пункта, което се дължи на песимистичните оценки и очаквания на промишлените предприемачи за бизнес състоянието на предприятията. По-негативни са и прогнозите им както за износа, така и за производствената активност през следващите три месеца. В същата посока са и промените в очакванията за движението на персонала. През периода януари - април 2020 г. средното натоварване на мощностите намалява с 10,1 пункта и достига 67,9%. Според мненията на мениджърите за тези три месеца конкурентната позиция на предприятията както на вътрешния пазар, така и на пазара във и извън страните от Европейския съюз също се е влошила. Несигурната икономическа среда продължава да ограничава в най-голяма степен дейността на предприятията. Последната анкета отчита ръст и на неблагоприятното въздействие на факторите „други“, „недостатъчно търсене от страната“ и „недостатъчно търсене от чужбина“. По отношение на продажните цени в промишлеността са регистрирани известни очаквания за понижение, макар по-голяма част от мениджърите да предвиждат запазване на тяхното равнище през следващите три месеца.

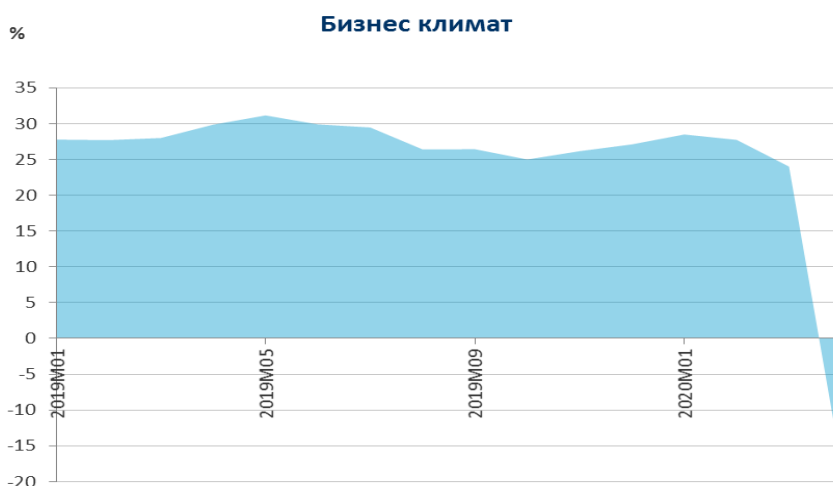
Строителство. През април съставният показател „бизнес климат в строителството“ спада с 45,6 пункта до -13,4 индексни пункта в резултат на влошените оценки и очаквания на строителните предприемачи за бизнес състоянието на предприятията. Според тях настоящата строителна активност е намалена в сравнение с предходния месец, като и прогнозите им за следващите три месеца са по-резервирани. Анкетата регистрира увеличаване на броя на клиентите със закъснения в плащанията. Същевременно и осигуреността на производството с поръчки се понижава, а очакванията за следващите шест месеца са спадът да продължи. По отношение на заетите прогнози са също в посока на намаление. През

Април 2020 г.

последния месец се засилва негативното влияние на факторите „несигурна икономическа среда“ и „други“, които изместват на трето място затрудненията на предприятията, свързани с недостига на работна сила. Относно продажните цени немалка част от мениджърите не предвиждат промяна, макар да се увеличава делът на тези, които очакват понижение през следващите три месеца.

Търговия на дребно. Съставният показател „бизнес климат в търговията на дребно“ се понижава с 52.0 пункта до -17,6 индексни пункта, което се дължи на нарастващия песимизъм в оценките и очакванията на търговците на дребно за бизнес състоянието на предприятията. По-негативни са и прогнозите им както за обема на продажбите, така и за поръчките от доставчиците през следващите три месеца. Същевременно и очакванията им по отношение на персонала са неблагоприятни. Основните пречки за развитието на дейността в сектора са свързани с несигурната икономическа среда, конкуренцията в бранша и недостатъчното търсене, като през последния месец се наблюдава засилване на негативното въздействие на първия фактор. По отношение на продажните цени балансът на очакванията е отрицателен, като мениджърите, които предвиждат намаление, са повече от тези, чиито нагласи са за увеличение.

Услуги. През април съставният показател „бизнес климат в сектора на услугите“ спада с 47.1 пункта до -36,8 индексни пункта в резултат на влошените оценки и очаквания на мениджърите за бизнес състоянието на предприятията. Негативни са и мненията им относно настоящото и очакваното търсене на услуги, което според тях ще доведе и до съкращаване на персонал през следващите три месеца. Несигурната икономическа среда, факторът „други“, конкуренцията в бранша и недостатъчното търсене са най-сериозните проблеми, ограничаващи бизнеса, като единствено при третия фактор се наблюдава отслабване на неблагоприятното му влияние. Мениджърите предвиждат известно намаление на продажните цени в сектора на услугите, макар по-голяма част от тях да не очакват промяна през следващите три месеца.

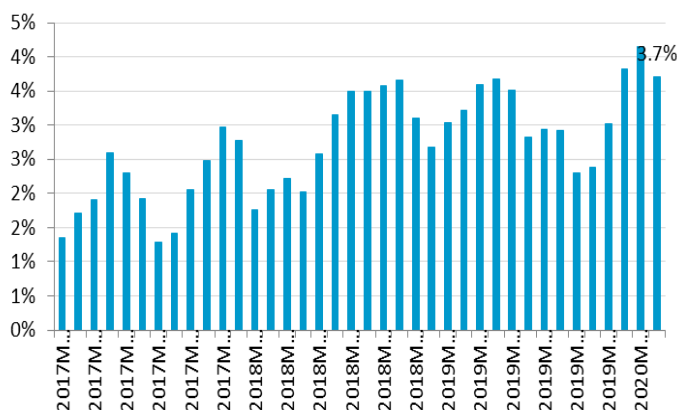
Инфлация

През март 2020 г. инфлацията в България се забави рязко в резултат на силен спад на енергийните цени. Това може да формира очаквания за началото на възможно развитие на дефлационна спирала, тъй като налаганите от правителствата строги карантини и ограничения в отговор на разпространението на коронавируса ще доведат до драматично отслабване на икономическата активност и частното и публичното потребление.

По данни на НСИ през март 2020г. индексът на потребителските цени за март 2020 г. спрямо февруари 2020 г. е 99,4%, т.е. месечната инфлация е минус 0,6%. Инфлацията от началото на годината (март 2020 г. спрямо декември 2019 г.) е 0,4%, а годишната инфлация за март 2020 г. спрямо март 2019 г. е 3,0%. Средногодишната инфлация за периода април 2019 - март 2020 г. спрямо периода април 2018 - март 2019 г. е 3,2%. Хармонизираният индекс на потребителските цени за март 2020 г. спрямо февруари 2020 г. е 99,5%, т.е. месечната инфлация е минус 0,5%. Инфлацията от началото на годината (март 2020 г. спрямо декември 2019 г.) е 0,0%, а годишната инфлация за март 2020 г. спрямо март 2019 г. е 2,4%. Средногодишната инфлация за периода април 2019 - март 2020 г. спрямо периода април 2018 - март 2019 г. е 2,6%. Забавянето на инфлацията този месец е в резултат на спад на цените на транспорта с 2,7% на месечна база и с -1,3% на годишна база поради драматичното поевтиняване на петрола към 18-годишни ценови дъна. След въвеждане на извънредното положение потреблението на горива е намаляло, спадът на потреблението на бензин е с 35,5% спрямо същия период на миналата година, а при дизела - с 23,7%. Намаляват цените на съобщенията с -1,3% на месечна база и с -3,2% на годишна база. Спад отчитат и цените на културата и развлеченията с 3,9% на месечна база. Цените на храни-

телните продукти отчитат ръст от 0,1% на месена база и с 2,6% на годишна база. Основният индекс на потребителските цени (изключвайки волатилните цени на храните, тютюневите изделия и на енергията) се повиши през март с 2,6 на годишна база. Противодействащ фактор за по-висока инфлация ще е намаленото потребление и по-ниските цени на енергоресурсите. Въпреки това ценовата война на петролните пазари между Саудитска Арабия и Русия ще има по-голямо въздействие надолу върху инфлационните очаквания в еврозоната. По-ниската цена на петрола се очаква се да окаже временно положително въздействие върху растежа на икономиката. Очакванията за ръста на инфлацията в България е за -0,5% за 2020 г. и по 2.5% за 2021 г. и 2% за 2022 г.

Инфлация на годишна база: 2017 - 2020

ПАЗАР НА ТРУДА

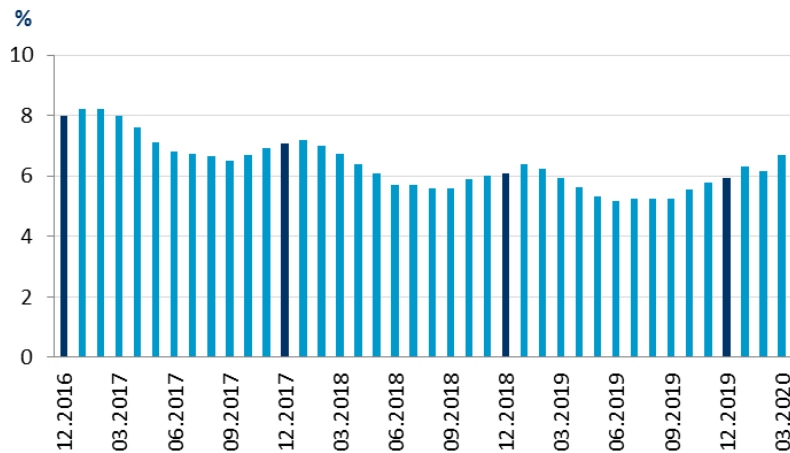
През март 2020 г. регистрираната безработица в България е 6,7%, като нараства с 0,5 процентни пункта на месечна база и с 0,8 процентни пункта на годишна база. Съществено влияние върху динамиката на безработицата оказват мерките за ограничаване разпространението на COVID-19 в страната и въведеното на 13 март извънредно положение. Пазарът на труда ще изпита силен негативен шок, като безработицата ще се увеличи до 8% през 2020 г. и до 10% през 2021 г.

По данни на Агенцията по заетостта равнището на регистрираната безработица в България е 6.7%. Сравнението на месечна база показва увеличение от 0.5 пункта, а на годишна база нарастването е с 0.8 процентни пункта. Съществено влияние върху динамиката на безработицата оказват мерките за ограничаване разпространението на COVID-19 страната и въведеното на 13 март извънредно положение. Общият брой на безработните в бюрата по труда към края на месеца е 220 072, като спрямо февруари регистрираните са със 17 572 повече. Увеличение с 25 469 лица се наблюдава и спрямо същия месец на 2019 г. За ползване на посредничеството и услугите на бюрата по труда през март са се регистрирали 38 869 безработни лица, като 26 286 от тях – в периода след въвеждане на извънредното положение. Новорегистрираните лица, които са отпаднали от заетост през месеца, са 23 673, като 14 466 от тях са посочили като причина кризата с COVID-19. Сред новорегистрираните безработни през март най-голям дял заемат тези, освободени от сектор хотелиерство и ресторантьорство (46.4%), следвани от търговия (18.8%) и преработваща промишленост (11.3%). Постъпилите на работа безработни през месеца са 16 835, като 92.7% от тях са устроени в реалната икономика. След въвеждането на извънредното положение работа са започнали 6 598 лица. През месеца други 458 търсещи работа лица от групата на пенсионерите, учащите и заетите също са намерили своето ново работно място чрез бюрата по труда. През март работа на субсидирани работни места са започнали 1 222 лица от рисковите групи – 736 по програми и мерки за обучение и заетост и 486 – по схеми на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Заявените работни места на първичния пазар на труда през месеца са 14 757, като 86.2% от тях са в частния сектор. Най-голям дял свободни работни места са заявени в хотелиерството и ресторантьорството (21.1%), преработващата промишленост (21.0%), търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети (12.5%), селско, горско и рибно стопанство (8.6%) и административни и спомагателни дейности (8.5%). След 13 март и въвеждането на извънредното положение броят на заявените свободни работни места в бюрата по труда е 5 757, като преобладават тези за персонал, полагащ грижи за хора (детегледачи, болногледачи, санитарни, лични и здравни асистенти).

Април 2020 г.

Продължава да се търси персонал за туризма (персонал, обслужващ хотели, камериерки, озеленители, кухненски работници), като стартът на наемането е обявен за след 15 май. Търсят се още специалисти в областта на информационните и комуникационните технологии, обслужващи кол центрове, касиери и продавачи в хранителни магазини, както и работници по събиране и обработка на отпадъци.

Равнище на безработица: Агенция по заетостта

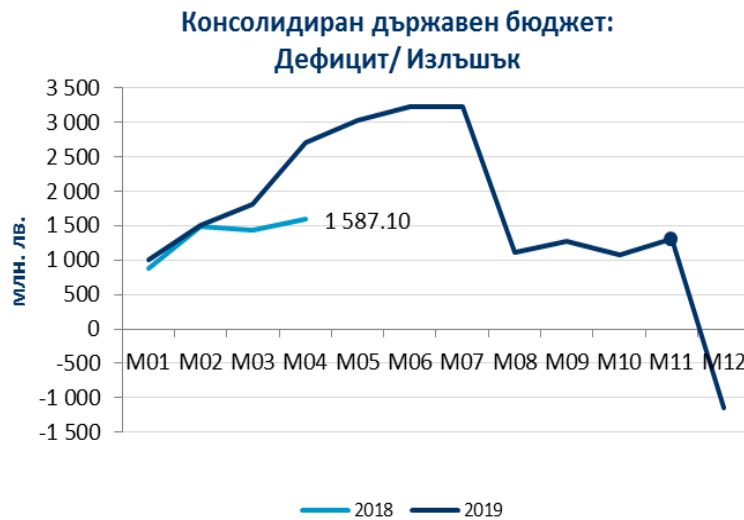
ФИСКАЛЕН СЕКТОР

В условията на безпрецедентна и динамично променяща се ситуация и усилията за борба с разпространението на COVID-19 в целия свят, България предприе извънредни и неотложни мерки в редица направления, включително създаване на необходимите условия за ефективно функциониране на двата най-важни сектора при настоящата извънредна ситуация – здравеопазването и службите за сигурност. Набелязаха се и редица мерки в подкрепа за бизнеса и заетите, за да може да продължи икономиката да работи. По данни на МФ бюджетното салдо по КФП на касова основа към месец март 2020 г. е положително в размер на 1 426,5 млн. лв. и се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 1 059,8 млн. лв. и по европейските средства в размер на 366,8 млн. лева. Размерът на фискалния резерв към 31.03.2020 г. е 10,3 млрд. лв. Фискалната позиция на България е стабилна.

По данни на МФ от месечните отчети за касово изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет приходите, помощите и даренията по КФП към март 2020 г. са в размер на 10 977,0 млн. лв. или 23,4 % от годишните разчети. Съпоставени със същия период на предходната година, те нарастват номинално със 119,0 млн. лв. При данъчните и неданъчните приходи се наблюдава спад със 153,6 млн. лв. (1,5 %), а постъпленията от помощи и дарения (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) са повече с 272,6 млн. лв. (48,5 %), сравнени с края на март 2019 година. Следва да се има предвид, че негативните ефекти в приходите, породени от мерките за борба с пандемията, ще се отразят върху параметрите по изпълнението на бюджета с известно закъснение. В този смисъл, параметрите по изпълнението на приходите към края на месец март все още не са повлияни в значителна степен от кризата, породена от пандемията с коронавируса, и отразяват само най-непосредствените ефекти от предприетите мерки и променената макроикономическа среда. В структурно отношение при преките данъци най-осезаем е ефектът от удължаването на сроковете по Закона за корпоративното подоходно облагане, което измества една голяма част от постъпленията от месец март в месец юни, докато при косвените данъци се отчита забавяне при приходите от ДДС от внос, приходите от акцизи и други. Общата сума на данъчните постъпления, вкл. приходите от осигурителни вноски, възлиза на 8 580,6 млн. лв., което представлява 23,0 % от планираните за годината данъчни приходи. Приходите от преки данъци са в размер на 1 308,6 млн. лв. или 18,2 % от предвидените в разчетите за годината. В тази група по-ниско е изпълнението на приходите от корпоративни данъци, във връзка с удължаване на сроковете за 2020 г. по Закона за корпоративното подоходно облагане със Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с Решение на НС от 13 март 2020 година. Приходите от косвени данъци са в размер на 4 328,2 млн. лв., което е 24,4 % от разчетите за годината. Постъпленията от ДДС са в размер на 2 940,9 млн. лв. или 25,1 % от планираните. Въведеното извънредно положение в страната все още не се отразява значително върху постъпленията от ДДС към края на първото тримесечие на 2020 година. Влошените макроикономически показатели за потребление, внос, износ, както и цената на суровия петрол се очаква да повлияят негативно върху приходите от данъка през следващите месеци. Приходите от акцизи възлизат на 1 320,6 млн. лв. (23,2 % от разчетените за годината). При акцизите се очаква кризата с COVID-19 да се отрази главно върху потреблението на горива и алкохолни напитки, което ще повлияе и на постъпленията в следващите отчетни периоди.

Април 2020 г.

Постъпленията от мита са 54,6 млн. лв. или 23,0 % от годишните разчети. Постъпленията от други данъци (вкл. имуществени и др. данъци по ЗКПО) са в размер на 294,7 млн. лв. или 24,0 % изпълнение на годишните разчети. Приходите от социални и здравноосигурителни вноски са 2 649,1 млн. лв., което представлява 23,6 % от разчетените за годината. Неданъчните приходи са в размер на 1 561,9 млн. лв., което представлява 23,0 % от годишните разчети. Приходите от помощи и дарения са в размер на 834,4 млн. лева. Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към март 2020 г. възлизат на 9 550,4 млн. лв., което е 20,4 % от годишните разчети. За сравнение разходите по КФП към март 2019 г. бяха в размер на 9 053,5 млн. лева. Номиналното нарастване, съпоставено със същия период на предходната година, се дължи основно на по-високия размер на социалните плащания (базов ефект от увеличението на пенсиите от юли 2019 г.), както и по-висок размер на разходите за издръжка, разходите за персонал, капиталовите разходи и други. По отношение на мерките в изпълнение на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с Решение на НС от 13 март 2020 г., през отчетния период са финансирани основно разходи, свързани със системата на здравеопазването. Финансирани са най-неотложните разходи, свързани с осигуряването на защитни облекла, дезинфектанти, медицински консумативи и други за медицинския състав, които са на първа линия в борбата със заразата. Основната част от тези разходи са осигурени в рамките на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет. Нелихвените разходи са в размер на 8 857,0 млн. лв., което представлява 19,9 % от годишните разчети. Текущите нелихвени разходи към март 2020 г. са в размер на 8 280,2 млн. лв., капиталовите разходи (вкл. нетният прираст на държавния резерв) възлизат на 569,1 млн. лева. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 7,7 млн. лева. Лихвените плащания са в размер на 319,8 млн. лв. или 48,8 % от планираните за 2020 година. Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 31.03.2020 г. от централния бюджет, възлиза на 373,6 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз. Размерът на фискалния резерв към 31.03.2020 г. е 10,3 млрд. лв., в т.ч. 9,9 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

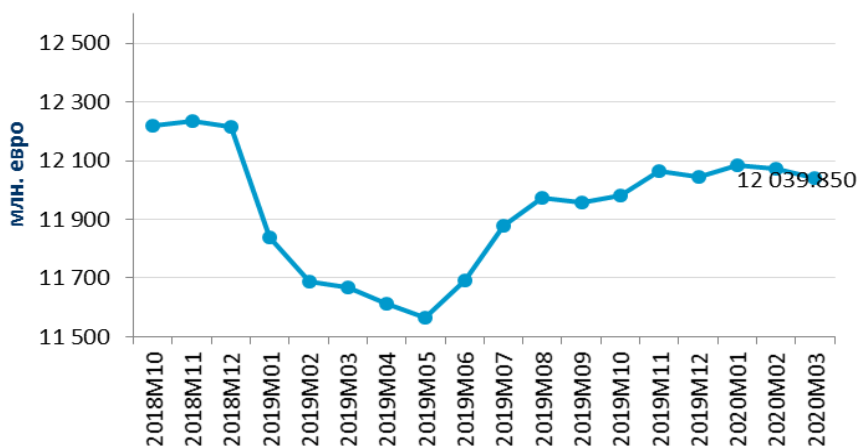
На база на предварителни данни и оценки към април 2020 г. се очаква превишението на приходите над разходите по консолидираната фискална програма (КФП) да бъде в размер на 1 587,1 млн. лв. (1,4 % от прогнозния БВП). За сравнение отчетеното превишение на приходите над разходите за същия период на 2019 г. бе в размер на 2 699,8 млн. лв. (2,3 % от БВП), което означава, че съпоставено с 2019 г. бюджетното салдо се влошава номинално с 1,1 млрд. лева. Отчита се забавяне в приходите поради негативните ефекти от кризата, както и от удължаването на сроковете по ЗКПО и по Закона за местни данъци и такси във връзка с мерките за ограничаване и борба с Covid-19 в България и пандемията в световен мащаб. Съпоставено с първите четири месеца на 2019 г. данъчните и неданъчните приходи по консолидираната фискална програма към април 2020 г. се свиват с 875,8 млн. лв., докато постъпленията от помощи нарастват с 358,5 млн. лева. Очаква се негативната тенденция да продължи и през следващите няколко месеца.

Април 2020 г.

Към края на март 2020 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 23 547,9 млн. лева (12030,9 млн. евро). Вътрешните задължения са 5 876,1 млн. лева (3000 млн. евро), а външните 17 671,8 млн. лева (9035,4 млн. евро). В края на отчетния период съотношението на дълга на подсектор „Централно управление“ към БВП възлиза на 20,1 %. С цел осигуряване на ликвидност по изпълнение на мерките за защита срещу COVID-19, публичният дълг се очаква да се увеличи до 28% от БВП през 2020 г., но все още ще бъде значително под границата от 60% от БВП, утвърдена от Маастрихските критерии за държавна задлъжнялост.

По данни на МФ дългът на подсектор „Централно управление“ към края на март 2020 г. възлиза на 23 547,9 млн. лева. Вътрешните задължения са 5 876,1 млн. лева, а външните 17 671,8 млн. лева. В края на отчетния период съотношението на дълга на подсектор „Централно управление“ към БВП възлиза на 20,1 %, като делът на вътрешния дълг е 5,0 %, а на външния дълг – 15,1 %. В структурата на дълга на подсектор „Централно управление“ в края на периода вътрешните задължения заемат дял от 25,0 %, а външните – от 75,0 %. Гарантираният дълг на подсектор „Централно управление“ към 31 март 2020 г. е в размер на 128,2 млн. лева. Вътрешните гаранции са 65,1 млн. лева, а външните – 63,1 млн. лева. Съотношението гарантиран дълг на подсектор „Централно управление“/БВП е в размер на 0,1 %. Съгласно водения от Министерството на финансите, на основание на чл. 38, ал. 1 от Закона за държавния дълг (ЗДД), официален регистър на държавния и държавногарантирания дълг, държавният дълг към края на март 2020 г. достига до 22 086,9 млн. лева или 18,8 % от БВП. Вътрешните задължения са в размер на 5 556,8 млн. лева, а външните – в размер на 16 530,1 млн. лева. Държавногарантираният дълг през март 2020 г. възлиза на 1 707,8 млн. лева, вътрешните гаранции са 65,1 млн. лева, а съотношението държавногарантиран дълг/БВП 1,5 %.

Държавен дълг

Фискални мерки на българското правителство

Фискалните мерки на българското правителство, свързани с негативното влияние на COVID-19 са определени от МФ на база на очаквано намаление на приходите, увеличение на разходите с 1,070 млрд. лв. и осигуряване на лимит на финансиране, в случай че се наложат допълнителни фискални буфери.

На база на този макроикономически сценарий се прогнозира неизпълнение на годишните прогнози по приходите в общ размер на около 2,44 млрд. лв., като ще бъдат засегнати основните данъци - ДДС, акцизи, корпоративни данъци, ДДФЛ, социално-осигурителни вноски и др. Размерите на очакваното негативно отклонение на разчетите по приходите налагат актуализацията на годишната цел по отношение на бюджетното салдо за 2020 г.

От страна на разходите следва да се обезпечат необходимите средства за изпълнение на мерките на Закона за мерките и действията по време на действието на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., които налагат промени в параметрите по разходите.

Освен неотложните разходи по превенция на разпространението на COVID-19, приоритет са и мерките за подкрепа на икономиката и заетите. За запазване на работните места в страната правителството предложи и след обсъждане в Съвета за тристранно сътрудничество бе приета т. нар. мярка „60/40“, състояща се в поемане от страна на държавата на 60 на сто от осигурителният доход на заетите в предприятия, чийто бизнес е пострадал в най-голяма степен от въведените извънредни мерки за овладяване разпространението на заразата от корона вирус.

За обезпечаване на необходимия ресурс по бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) за фонд

Април 2020 г.

За обезпечаване на необходимия ресурс по бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) за фонд „Безработица“ се предлага увеличаване на трансфера от държавния бюджет за бюджета на ДОО в размер на 1,43 млрд. лв., в т.ч. 1 млрд. лв. за допълнителни разходи и 430 млн. лв. за компенсирание на очаквано неизпълнение на приходите по бюджета на ДОО.

Друга мярка в посока на подкрепа на икономиката и най-засегнатите от кризата е предвиденото увеличение на капитала на Българската банка за развитие (ББР) със 700 млн. лв.

С предложените промени по приходите и разходите се променя и салдото по държавния бюджет, като се предлага то да бъде дефицит в размер на 3,45 млрд. лв. (2,9% от прогнозния БВП). С тези разчети се променя и прогнозното салдо по консолидираната фискална програма за 2020 г., като се предвижда то да бъде дефицит в размер на 3,51 млрд. лв. (3,0 % от прогнозния БВП).

Правителството е одобрило проект на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на България за 2020 година. Необходимостта от изготвяне на законопроекта произтича от очертаващата се невъзможност да бъдат постигнати заложените фискални цели с разчетите към ЗДБРБ за 2020 година. Причините за това са, от една страна, необходимост от осигуряване на допълнителни разходи в изпълнение на Закона за мерките и действията по време на действието на извънредното положение и, от друга страна, прогнозираното към момента влошаване на параметри на приходите по бюджета. България увеличава лимита за дълга от 2,2 млрд. до 10 млрд. лева.

БАНКОВ СЕКТОР

В края на март 2020 г. активите на банковата система са 115.1 млрд. лв. (90,8% от БВП) и надрастват с 0,3% на месечна база и с 6,3% на годишна база. Относителният им дял в прогнозния БВП е 90,8%. Брутните кредити и аванси от клиенти към края на март 2020 г. са в размер на 67,0 млрд. лева и нарастват с 8,5% на годишна база при 0,1% месечен ръст. Относителният им дял в БВП е 52,8%. Кредитите за нефинансови предприятия са в размер на 66,9 млрд. лева и нарастват с 4,2% на годишна база при спад от -0,2% на месечна база. Кредитите за други финансови предприятия са в размер на 4,5 млрд. лева нарастват с 41,8% на годишна база при месечен спад от -0,2%. Увеличават се кредитите за домакинства 0,5% на месечна база и с 10,1% на годишна база до 24,7 млрд. лева. Към края на март 2020 г. относителният дял на необслужваните кредити е 6,5%.

По данни на БНБ нетната агрегирана печалба на банковата система в България към 31 март 2020 г. е 296 млн. лв., като размерът ѝ е с 13 млн. лв. (4.2%) по-малък спрямо отчетения за първите три месеца на 2019 г. Разходите за обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, в края на март 2020 г. са 153 млн. лв. (при 86 млн. лв. година по-рано).

Показател (BGN"000)	31.03.2019	31.03.2020	Годишно изменение (%)
Приход от лихви	755 830	765 576	6.2
Разход от лихви	70 485	76 406	2.1
Нетен лихвен доход	685 345	689 170	6.7
Обезценки	86 439	152 900	43.7
Приходи от такси и комисиони	312 272	314 309	11.6
Разходи за такси и комисиони	47 697	52 658	34.4
Нетен доход от такси и комисиони	264 575	261 651	7.9
Административни разходи	402 641	417 757	0.6
Разходи за персонал	219 279	229 957	12.7
Нетен оперативен приход	902 496	949 433	11.4
Нетна печалба	309 041	296 146	10.8

Източник БНБ, Изчисления ОББ

В края на март 2020 г. активите на банковата система са 115.1 млрд. лв. (90,8% от БВП) и натастват с 0,3% на месечна база и с 6,3% на годишна база. Относителният им дял в прогнозния БВП е 90,8%. През март 2020 г. нарастват позицията пари, парични салда при централни банки и други депозити на виждане, както и дълговите ценни книжа, а намаляват кредитите и авансите. В резултат на динамиката делът на балансовата сума на кредитите и авансите в общите активи в края на март се понижава до 62.2%, този на парите, паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане се повишава до 18.7%, а делът на портфейлите с ценни книжа достига 13.4%.

България	31.03.2019	31.12.2019	29.02.2020	31.03.2020	Изменение	Изменение	Изменение	Дял в
Показатели за посредничество	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	m/m (%)	y/y (%)	yend (%)	БВП (%)
АКТИВИ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА (BGN '000)	108 246 637	114 201 141	114 767 779	115 118 210	0.3	6.3	0.8	90.8
Кредити за държавно управление	771 480	932 642	931 956	950 093	1.9	23.2	1.9	0.7
Кредити за нефинансови предприятия	35 376 593	36 572 986	36 968 472	36 879 536	-0.2	4.2	0.8	29.1
Кредити на финансови предприятия	3 194 804	4 594 445	4 540 320	4 531 720	-0.2	41.8	-1.4	3.6
Кредити на домакинствата общо, в т.ч.	22 421 345	24 193 012	24 545 254	24 670 633	0.5	10.0	2.0	19.5
Жилищни	11 263 669	12 486 585	12 651 389	12 763 657	0.9	13.3	2.2	10.1
Потребителски	10 545 027	12 427 283	12 595 419	12 613 159	0.1	19.6	1.5	9.9
Микро и други кредити	612 649	-720 856	-701 554	-706 183	0.7	-215.3	-2.0	-0.6
ОБЩО КРЕДИТИ	61 764 222	66 293 085	66 986 002	67 031 982	0.1	8.5	1.1	52.9
ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ КЛИЕНТИ в т.ч.	85 922 199	91 853 230	91 752 820	92 244 808	0.5	7.4	0.4	72.8
Депозити на Държавно управление	2 773 421	2 665 018	2 833 828	2 898 388	2.3	4.5	8.8	2.3
Депозитина Нефинансови предприятия	25 292 066	28 150 012	27 539 522	27 560 671	0.1	9.0	-2.1	21.7
Депозити на Други финансови предприятия	3 574 612	3 422 053	3 147 682	3 625 664	15.2	1.4	5.9	2.9
Депозити на Домакинства	54 282 100	57 616 147	58 231 788	58 160 085	-0.1	7.1	0.9	45.9
Собствен капитал	14 160 988	14 396 914	14 505 787	14 605 975	0.7	3.1	1.5	11.5
Нетна печалба	309 041	1 674 983	154 927	296 146		-4.2		
Банкови показатели (%)								
ROE	13.1	11.6	6.4	8.1	1.7	-5.0	-3.5	
ROA	1.7	1.5	0.8	1.0	0.2	-0.7	-5.2	
Капиталова адекватност	19.2	20.2	n.a.	n.a.				
Ликвидност на активите	289.1	269.9	264.6	261.0	-3.6	-28.1	-5.2	
Проблемни кредити	7.4	6.5	n.a.	6.5		-0.90	0.00	
БВП	115 437 000	115 437 000	126 769 000	126 769 000				
EUR/BGN	1.95583	1.95583	1.95583	1.95583				

Източник: БНБ, МФ, Изчисления ОББ

Брутните кредити и аванси от клиенти към края на март 2020 г. са в размер на 67,0 млрд. лева и нарастват с 8,5% на годишна база при 0,1% месечен ръст. Относителният им дял в БВП е 52,8%. Кредитите за нефинансови предприятия са в размер на 66,9 млрд. лева и нарастват с 4,2% на годишна база при спад от -0,2% на месечна база. Кредитите за други финансови предприятия са в размер на 4,5 млрд. лева нарастват с 41,8% на годишна база при месечен спад от -0,2%. Увеличават се кредитите за домакинства 0,5% на месечна база и с 10,1% на годишна база до 24,7 млрд. лева. Депозитите от клиенти в банковата система в края на март 2020 г. възлизат на 92,4 млрд. лв. и нарастват с 0,2% на месечна база и със 7,4% на годишна база. Относителният им дял в БВП е 72,8%. Депозитите на сектор държавно управление са в размер на 2,9 млрд. лева и нарастват с 2,3% на месечна база и с 4,5% на годишна база. Депозитите на нефинансови предприятия са в размер на 27,6 млрд. лева и нарастват с 0,1% на месечна база и със 9% на годишна база. Увеличават се депозитите на домакинства със 7,1% на годишна база до 58,23 млрд. лева.

Брутният размер на необслужваните кредити и аванси в края на март е 6.0 млрд. лв. (при 6.1 млрд. лв. в края на декември 2019 г.), а делът им в общата сума на брутните кредити и аванси е 6.5% при 6.5% към края на 2019 г. и 7,2% към края на март 2019 г.

	Брутна балансова стойност/номинална стойност				Натрупана обезценка, натрулани отрицателни промени в справедливата стойност поради кредитен риск и провизии	Неработещи кредити > 90 дни	Относителен дял на неработещите кредити	
	Обслужвани	Необслужвани						
		Малко вероятно да бъдат изплатени, без просрочие или с просрочие <= 90 дни	Просрочие > 90 дни <= 180 дни	Просрочие > 180 дни				
Неработещи кредити Общо								
Кредити и аванси	94 454 735	88 334 418	2 185 552	454 544	3 480 221	-3 567 935	6 120 317	6.5
Централни банки	13 469 256	13 469 256	0	0	0	-188	0	0.0
Държавно управление	932 642	926 395	923	97	5 237	-8 125	6 257	0.7
Кредитни институции	14 688 236	14 688 236	0	0	0	-9 004	0	0.0
Други финансови предприятия	4 594 445	4 433 771	1 981	1	158 892	-72 748	160 674	3.5
Нефинансови предприятия	36 577 144	32 398 562	1 691 108	302 967	2 184 507	-2 132 359	4 178 582	11.4
Домакинства	24 193 012	22 418 208	491 540	151 479	1 131 785	-1 345 511	1 774 804	7.3
От които: Кредити, обезпечени с жилищен имот	12 486 586	11 716 361	273 359	56 108	441 758	-373 639	770 225	6.2
От които: Потребителски кредит	12 427 281	11 359 226	283 629	101 456	682 971	-854 232	1 068 056	8.6

Източник: БНБ, изчисления ОББ

Април 2020 г.

Отношението на ликвидно покритие остава значително над регулаторното изискване и в края на март е 261,0% (при 269.9% три месеца по-рано). В края на отчетния месец ликвидният буфер е 28,9 млрд. лв., а нетните изходящи ликвидни потоци – 11,1 млрд. лв. Балансовият капитал на банковата система в края на март възлиза на 14,6 млрд. лв. и през първото тримесечие нараства с 209 млн. лв. (1,5%) с основния принос на реализираната печалба за този период.

Мерки на БНБ във връзка с пандемията от COVID 19

На 19 март 2020 г. БНБ въведе прилагането в рамките на своя мандат, пакет от мерки за 9.3 млрд. лв. във връзка с пандемията от COVID 19. Мерките целят едновременно запазването на устойчивостта на банковата система и засилване на нейната гъвкавост за намаляване на негативните ефекти от ограниченията, произтичащи от пандемията, за гражданите и фирмите. Основните мерки са насочени към допълнително укрепване на капитала и ликвидността на банките, както следва:

- 1) Капитализиране на пълния обем на печалбата в банковата система в размер на 1.6 млрд. лв.;
- 2) Отменяне на предвидените за 2020 г. и 2021 г. увеличения на антицикличния капиталов буфер с ефект от 0.7 млрд. лв.;
- 3) Увеличаване на ликвидността на банковата система със 7 млрд. лв. чрез намаляване на чуждестранни експозиции на търговските банки.

Наред с това БНБ прилага допълнителни мерки, с които гарантира безпроблемното функциониране на валутния борд, наличнопаричното обращение, платежните системи и банковия надзор. БНБ е в постоянен и активен контакт в рамките на Европейската система на централните банки и Европейския банков орган за координиране на действията по адаптация и приложение на общоевропейската банкова регулативна рамка.

На 10 април 2020 г. Управителният съвет на Българската народна банка утвърди представения от Асоциацията на банките в България (АББ) проект на Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества - финансови институции във връзка с извънредното положение, въведено от Народното събрание на 13 март 2020 г. След утвърждаването му документът представлява частен мораториум по смисъла на Насоките на Европейския банков орган (ЕБО) относно законодателните и частните мораториуми върху плащания по кредити във връзка с COVID-19 (EBA/GL/2020/02). Насоките на ЕБО бяха приети за спазване с решение на Управителния съвет на БНБ от 3 април 2020 г. и са публикувани на интернет страницата на ЕБО. Търговските банки, приели да прилагат утвърдения ред за отсрочване на изискуеми задължения, ще обявят публично предлаганите облекчения на своята интернет страница, в банковите салони и по друг подходящ начин. Утвърденият частен мораториум осигурява възможност за промени в графика за изплащане на главницата и/или лихвите по задълженията, без да се променят ключови параметри по кредитния договор, например вече договорените лихви. Могат да бъдат разсрочвани задължения за срок до 6 месеца, който да изтича до 31 декември 2020 г. Разсрочваните задължения трябва да са били редовно обслужвани или с просрочие не повече от 90 дни към 1 март 2020 г.

Клиентите трябва да заявят изрично пред обслужващата ги банка, че желаят да се възползват от предлаганите облекчения. Предвиждат се три стандартизирани механизма:

- Механизъм № 1 – отсрочване на главница и лихва за до 6 месеца;
- Механизъм № 2 - отсрочване на главница за до 6 месеца;
- Механизъм № 3, приложим за револвиращи продукти.

Съответният механизъм ще се избира по взаимно съгласие между банките и техните клиенти.

Банките могат да договарят с клиентите си и други индивидуални схеми на отсрочване или облекчения, различни от уредените по този ред. В такива случаи банките няма да могат да се възползват от временния принцип, въведен чрез утвърдения мораториум и следващ насоките на ЕБО, че отсрочването или облекчението не води до прекласифициране на експозиции под формата на реструктуриране или неизпълнение.

На 22 април 2020, Европейската централна банка и Българската народна банка се договориха да сключат предпазно валутно споразумение (суап линия), за да осигурят евро ликвидност. Суап линията ще остане в сила до 31 декември 2020 г., или толкова дълго, колкото е необходимо. Размерът на суап линията е определен на 2 милиарда евро.

Съгласно новата суап линия Българската народна банка ще може да вземе до 2 милиарда евро в замяна на български левове. Максималният падеж за всяка изтеглена сума ще бъде три месеца.

България се подготвя за участие във валутния механизъм (ERM II), което е предпоставка за дадена държава-членка да се присъедини към еврозоната.

Мерки на АББ и търговските банки

БНБ одобри правила за отсрочване на банковите кредити за граждани и фирми. Очаква се от тази възможност да се възползват хиляди клиенти на банките, които са пострадали от икономическата криза, причинена от пандемията COVID-19. Правилата за отсрочване бяха разработени от Асоциацията на банките в България (АББ).

Практическите възможности, които дават тези правила са следните:

1. В предложения от АББ и утвърден от БНБ Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества – финансови институции във връзка с извънредното положение, въведено от Народното събрание на 13 март 2020 г. (Ред за отсрочване), се посочва, че могат да бъдат разсрочвани задължения за срок до 6 месеца, който да изтича до 31 декември 2020 г. Съответният механизъм, който би могъл да бъде приложен, се избира по взаимно съгласие между банките и техните клиенти.
2. От Реда за отсрочване може да се възползва всеки клиент, който има или очаква да има затруднения във връзка с пандемията от COVID-19. Клиентът следва да е погасявал редовно кредита си, както и да не е бил в просрочие повече от 90 дни към 1 март 2020 г.
3. Редът за отсрочване на вземания е обвързан с пандемията от COVID-19, каквито са и изискванията на Европейския банков орган (ЕБО), на които е базиран разработения от АББ и утвърден от БНБ документ. Отсрочването на вноски по кредити е приложимо само за кредити, сключени преди 31 март 2020 г. В т.1 от Реда са посочени условията, които трябва да изпълняват клиентите, за да могат да се възползват от Реда за отсрочване на задълженията, като едно от трите необходими условия е клиентът да е засегнат от COVID-19. Клиентът трябва да е изразил и изрично желание пред банката да се възползва от облекченията, предвидени в Реда. Банките ще уведомят клиентите си какви документи е необходимо да представят, за да докажат, че клиентите имат или очакват да имат затруднения във връзка с погасяването на кредитите, произтичащи от пандемията от COVID-19.
4. На интернет страниците на банките се съдържа допълнителна информация относно възможностите, начините за прилагане на утвърдения от БНБ за Ред за отсрочване и условията по различните продукти (кредити, кредитни карти, овърдрафти и др.). Във връзка с прилагането на Реда банките са оповестили на страниците си в интернет данни за дистанционни контакти с клиентите, в т. ч. имейл и телефон. По този начин може да се извършва дистанционна комуникация с гражданите и фирмите във връзка с въпроси относно Реда и за подаването на заявленията им и ще се спомогне за намаляване на посещенията на банков офиси, ако това не е желано от клиентите. Очакванията са те да се възползват максимално от посочените способности за дистанционна комуникация, като допълнително могат да уточняват с обслужващата ги банка, дали е необходимо и кога би трябвало да извършват посещение на място в банков офис.
5. В Реда за отсрочване на задължения са предвидени механизми на разсрочване, в т. ч. и за кредитни карти. Изборът на механизъм за отсрочване се извършва по взаимно съгласие между банката и нейния клиент.
6. Искането за предоговаряне на задължения, породено от обявяване на извънредното положение по повод пандемията от COVID-19 и/или придружено от преки последици, произтекли от нея, се подава чрез декларация, то за доказването на декларираните причини, по тяхна преценка, банките могат да изискат допълнителни документи. По принцип, всяко искане за кредит/предоговаряне или промяна на условия е съпътствано от документи, необходими за съответните анализи и преценки в кредитния процес.
7. Срокът, до който клиентите могат да изявят изричното си желание за ползване на облекчени условия пред обслужващата си банка, е достатъчно дълъг (22 юни 2020). Предполагаме, също така, че голяма част от банковите клиенти няма да имат необходимост да се възползват от Реда за отсрочване и ще продължат да обслужват кредитите си, както е договорено с банката.
8. Оповестените програми на Българската банка за развитие (ББР) са в процес на разработване, като в рамките на консултацията АББ и нейните членове допринасят за финализирането на детайлите по тях, с цел по-бързото стартиране и по-ефективното им предлагане. Очаква се ББР да сключи споразумения с банките, за да стартира реализацията на програмата за физически лица.

В ситуацията на "извънредно положение" и защита от COVID-19 банките в България се включиха активно и спешно промениха досегашния си модел на работа. Общо 12 кредитни институции заявиха желание за участие в гаранционната програма на Българската банка за развитие за предоставяне на безлихвени кредити до 4 500 лева в помощ на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19 (служители в неплатен отпуск и самоосигуряващи се лица). Това са: Алианц банк България, Банка ДСК, Инвестбанк, Интернешънъл Асет банк, Обединена Българска банка, Общинска банка, Първа инвестиционна банка, Райфайзенк банк, Търговска банка Д, Уникредит Булбанк, ЦКБ, Юробанк България,

Отказ от права: Този документ е само за информация. Анализирания цифрова информация е осигурена от надеждни, институционални източници като КВС, НСИ, МФ, БНБ, ОИСП, ЕЦБ, ЕК, ЕБВР, МВФ, СБ, EMIS Internet Securities-Bulgaria, CEIC Internet Securities-Bulgaria, EMD Holdings LLC. Обединена Българска Банка (ОББ) приема официално прецизността и пълнотата на изготвените от тях данни. Нито степента, в която хипотезите, рисковете и прогнозите в този материал отразяват пазарните очаквания, нито техните реални шансове могат да бъдат гарантирани. Прогнозите са индикативни. Данните в тази публикация са от общ характер и е само за информационни цели. Тази публикация не следва да се използва като препоръка или предложение за закупуването или продажбата на никакви финансови инструменти и ценни книжа и не представлява предложение или проспект по смисъла на Закона за публично предлагане на ценни книжа, Закона за пазарите на финансови инструменти или други сходни регулаторни актове, включително чуждестранни. ОББ и КВС не носят отговорност за точността и пълнотата на тази информация. Повече информация по темите можете да получите при допълнително поискване.